

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА на тему:

Конкурентоспроможність банку на ринку депозитних послуг

Студентки 2 курсу бм групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Банківська справа»

Медвідь Тетяни
Михайлівни

Науковий керівник
канд. екон. наук

Еркес Олена
Євгенівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук,
професор

Шульга Наталія
Петрівна

Київ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ	8
1.1. Економічний зміст конкурентоспроможності банку.....	8
1.2. Детермінанти впливу на конкурентоспроможність банку на ринку деPOSITНИХ ПОСЛУГ.....	13
1.3. Методичні засади оцінки конкурентоспроможності банку на ринку деPOSITНИХ ПОСЛУГ.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ.....	27
2.1. Дослідження вітчизняного ринку депозитних послуг.....	27
2.2. Аналіз депозитної діяльності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»	40
2.3. Оцінка конкурентоспроможності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» на ринку депозитних послуг.....	47
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ	58
3.1. Шляхи підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю банку.....	58
3.2. Напрями зміцнення конкурентної позиції банку на ринку деPOSITНИХ ПОСЛУГ.....	63
3.3. Зарубіжний досвід посилення конкурентоспроможності банку.....	72
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	91

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасні тенденції розвитку банківської справи, поглиблення взаємозв'язків між учасниками банківського бізнесу та ускладнення процесної складової надання послуг, підвищення вимог з боку наявних та потенційних клієнтів в частині вибору способів задоволення потреб у банківських послугах, зумовлюють трансформацію суб'єктно-об'єктної структури ринку банківських послуг. Це спонукає банки до активізації зусиль в напрямку зміцнення конкурентних позицій на ринку, причому не тільки за рахунок збільшення рівня довіри до банків з боку клієнтів, а й шляхом обрання відповідних стратегій та інструментарію підвищення конкурентоспроможності банківських послуг, зокрема депозитних (оскільки це надважливе джерело банківського фінансування), які вони надають клієнтам. При цьому конкурентоспроможність банківських послуг сьогодні стає індикатором: для банку - можливостей отримання економічних вигод; для конкурентів - рівня конкуренції на ринку з метою своєчасного реагування на кон'юнктурні зміни; для споживача - доцільності вибору банку як суб'єкта отримання банківських послуг.

За цих умов забезпечення ефективного функціонування вітчизняних банків у сучасному конкурентному середовищі національного ринку банківських послуг вимагає розробки та практичної реалізації заходів щодо підвищення конкурентоспроможності банку, що може позитивно виокремити його на фоні конкурентів, забезпечити провідні конкурентні позиції на ринку чи в його найбільш привабливих сегментах та підвищити конкурентоспроможність банківської установи у цілому.

Наукова та практична значущість цієї проблеми обумовлює необхідність проведення даного наукового дослідження.

Концептуальні положення діяльності банків на депозитному ринку висвітлені у роботах таких авторів, як: О. Береславської [2], Л. Галауп [8], Т.

Косової [25], О. Сиви [46], Г. Труш [49], А. Шелюк [54] та багатьох інших. Дослідженню теоретичних та практичних проблем конкурентоспроможності банків присвячені наукові праці вчених: О. Виноградової [4], В. Вовк [5, 6], В. Коваленко [21-23], В. Костогриз [26], О. Крухмаль [28], А. Махоти [30], М. Олещук [32, 33], Ю. Пікуш [36], О. Прімерової [38], О. Шевцової [53], В. Шаповал [52] та інших.

Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених з питань підвищення конкурентоспроможності банків, до цих пір залишаються дискусійними та недостатньо дослідженими питання підвищення конкурентоспроможності банків з використанням інноваційного інструментарію.

Актуальність вищевикладених проблем, а також теоретично-прикладна цінність їхнього вирішення зумовили вибір теми даного наукового дослідження, визначили його мету та завдання.

Метою дослідження є розкриття теоретичних та методичних положень щодо конкурентоспроможності банків на ринку депозитних послуг, а також розробка пропозицій щодо її підвищення.

Для досягнення цієї мети були сформульовані такі **завдання**:

- розглянути економічний зміст конкурентоспроможності банку;
- проаналізувати детермінанти впливу на конкурентоспроможність банку на ринку депозитних послуг;
- проаналізувати методичні засади оцінки конкурентоспроможності банку на ринку депозитних послуг;
- провести оцінку депозитної діяльності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» на ринку депозитних послуг;
- дослідити конкурентну позицію ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» на ринку депозитних послуг;
- розробити шляхи підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю банку;

- запропонувати напрями зміцнення конкурентної позиції банку на ринку депозитних послуг;
- проаналізувати зарубіжний досвід управління конкурентоспроможністю банку.

Об'єктом дослідження є процес оцінки конкурентоспроможності банку на ринку депозитних послуг, а **предметом дослідження** – теоретико-методичні засади формування конкурентоспроможних депозитних послуг банку.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять нормативні документи та наукові праці. У процесі дослідження використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження: загальнонаукові методи та емпіричні прийоми, а саме: аналіз та синтез, абстрагування; індукція, дедукція, узагальнення, діалектичний, монографічний, математико-статистичний, табличний та графічний методи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань регулювання кредитної діяльності банків; офіційні дані Національного банку України; аналітичні огляди порталу minfin.com.ua, Кредит-Рейтинг; рекомендації Базельського комітету, фінансова звітність банків; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

отримало подальший розвиток: систематизація факторів впливу на конкурентоспроможність банків та принципи її оцінки.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати і практичні рекомендації стосовно форматів представлення кількісної та якісної інформації про депозитну діяльність та конкурентоспроможність ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» на ринку депозитних послуг можуть бути корисними для банків та їхніх клієнтів.

Особистий внесок магістра. Випускна кваліфікаційна робота є самостійним завершеним дослідженням автора.

Публікації. За результатами випускної кваліфікаційної роботи опубліковано одну статтю: «Теоретичні засади конкурентоспроможності банку» : зб. наук. ст. студ. денної форми навчання / відп. ред. Н.П. Шульга. – К.: Київ. нац. торг. - екон. ун-т, 2018. – 363 с. (С.278-284).

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 93 сторінок. В роботі представлено 27 таблиць, 9 рисунків, 15 додатків та використано 61 наукове джерело.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ

1.1. Економічний зміст конкурентоспроможності банку

Конкурентоспроможність будь-якого суб'єкта є основним показником його ефективності. Вивченням поняття «конкуренція» і «конкурентоспроможність» займаються економісти від зародження економічних досліджень і економічних шкіл.

Своє визначення та обґрунтування конкурентоспроможності надали такі визначні економісти як А. Сміт, Д. Рікардо, А. Маршал, Й. Шумпетер, М. Портер. Серед українських вчених це питання досліджували Р. Фатхутдинов, І. Должанський, Т. Загорна, В. Немцов, В. Коваленко та багато інших.

Зокрема А.Сміт в своїй найвідомішій праці «Багатство народів» визначає конкуренцію неодмінною умовою дії усіх економічних законів, забезпечуючи економічний розвиток [45].

Відомий англійський вчений М. Портер розробив модель, що стала найвідомішим підґрунтям для аналізу конкуренції і характеризується наступними положеннями:

1. Суперництво між конкуруючими продавцями однієї галузі;
2. Конкуренція з боку товарів, що виробляються фірмами інших галузей, що є замінниками і конкурентноздатних з точки зору ціни;
3. Загроза входу в галузь нових конкурентів;
4. Економічні можливості і торгові здібності постачальників;
5. Економічні можливості і торгові здібності покупців. [48].

Дана модель є достатньо об'єктивною та універсальною, щоб взяти її за основу аналізу конкуренції, а в подальшому і конкурентоспроможності, на ринку банківських послуг.

Існує два різних погляди на визначення банківської конкуренції залежно від суб'єктів конкурентних відносин, а саме: суперництво лише між

банківськими установами та суперництво між банківськими й не банківськими фінансовими установами (табл.1.1)

Таблиця 1.1

**Наукові погляди щодо визначення поняття
«банківська конкуренція» [22]**

Підхід до визначення категорії	Автор	Визначення
Конкуренція між банківськими установами	Д.А.Мизгулін	Конкуренція в банківській сфері – суперництво між банками, за якого їхні самостійні дії ефективно обмежують можливості кожного односторонньо впливати на умови надання банківських послуг.
	А.В.Нікітін, Г.П.Бортніков, А.В.Федорченко	Банківська конкуренція – динамічний процес суперництва суб'єктів банківського ринку, у процесі якого вони намагаються забезпечити собі міцне положення на цьому ринку.
Конкуренція між банківськими й небанківськими фінансовими установами	Е.О.Уткін, Г.І.Морозова, Н.І.Морозова	Банківська конкуренція – динамічний процес зобов'язань комерційних банків та інших кредитних інститутів, у межах якого вони намагаються забезпечити собі стійке положення на ринку банківських послуг.
	Е.Г.Охендзан	Банківська конкуренція – процес динамічного суперництва між суб'єктами ринку (продавцями послуг – банками, небанківськими фінансово-кредитними інститутами, нефінансовими установами та покупцями послуг – підприємствами й домогосподарствами) одночасно зацікавленими в цьому.
	Є.К.Самсонова	Конкурентне середовище банку – сукупність внутрішніх та зовнішніх суб'єктів й чинників для банку, які обумовлюють включення механізмів саморегулювання відносин на банківському ринку між найбільшою кількістю кредитних установ та споживачів банківських послуг при загальній тенденції до збільшення.
	А.Г.Бачалов, Г.О.Самойлов	Конкуренція на фінансовому ринку – динамічний процес суперництва комерційних банків, кредитних інститутів та інших фінансових організацій, під час якого всі вони намагаються забезпечити собі міцне положення на ринку кредитів і банківських послуг, а також на альтернативних нових ринках послуг-замінників.
	О.В.Дубовик, С.М.Бойко, М.А.Вознюк, Т.Д.Гірченко	Конкуренція в банківському секторі – це боротьба між суб'єктами господарювання на ринку, в ході якого створюються відмінні конкурентні переваги власної установи та її продуктів, що зумовлюють залучення найпривабливіших споживчих сегментів.
	О.В.Васюренко, Н.П.Погореленко	Банківська конкуренція – прагнення банків використовувати ресурси контрагентів, що функціонують в одному ринковому сегменті.

Конкуренція на банківському ринку має свої особливості та відрізняється від класичної конкуренції між товаровиробниками, що пояснюється наступними відмінностями:

- об'єктом банківської конкуренції є не товари, а ресурси, які банк формує для здійснення активних операцій;
- на ринку банківських послуг банківська установа може виступати в ролі не тільки продавця, а й покупця;
- реалізація банківських послуг може здійснюватися в межах банку без залучення зовнішніх каналів збуту;
- ситуація конкурентності виникає не лише між банківськими установами, вона пов'язана також із діяльністю не банківських фінансових установ;
- діяльність банківських установ жорстко регламентується Національним банком України [23]

До суб'єктів, що формують конкурентне середовище ринку банківських послуг, варто віднести державні органи влади; державні і приватні банківські установи; банківські установи з іноземним капіталом; банківські установи, що входять до складу фінансово-промислових груп; фінансові інститути, які пропонують банківські продукти-субститути, які займають частину банківського ринку.

Визначимо економічний зміст поняття «конкурентоспроможність».

Р. Фатхутдинов трактує конкурентоспроможність як властивість об'єкта, що характеризується ступенем реального або потенційного задоволення їм конкретної потреби в порівнянні з аналогічними об'єктами, представленими на даному ринку. Конкурентоспроможність визначається здатністю витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами на даному ринку [50].

В. Немцов розуміє конкурентоспроможність як комплексну порівняльну характеристику підприємства, яка відображає ступінь переваги сукупності оціночних показників його діяльності, що визначають успіх

підприємства на певному ринку за певний проміжок часу, по відношенню до сукупності показників конкурентів [31].

Загалом конкурентоспроможність в економічній теорії розглядається через сукупність категорійних понять таких як «конкурентна перевага» та «конкурентний потенціал». Відповідно до рис.1.1 конкурентна перевага є ключовим чинником високої конкурентоспроможності на ринку та передумовою до її формування в умовах змін у внутрішньому та зовнішньому середовищах.

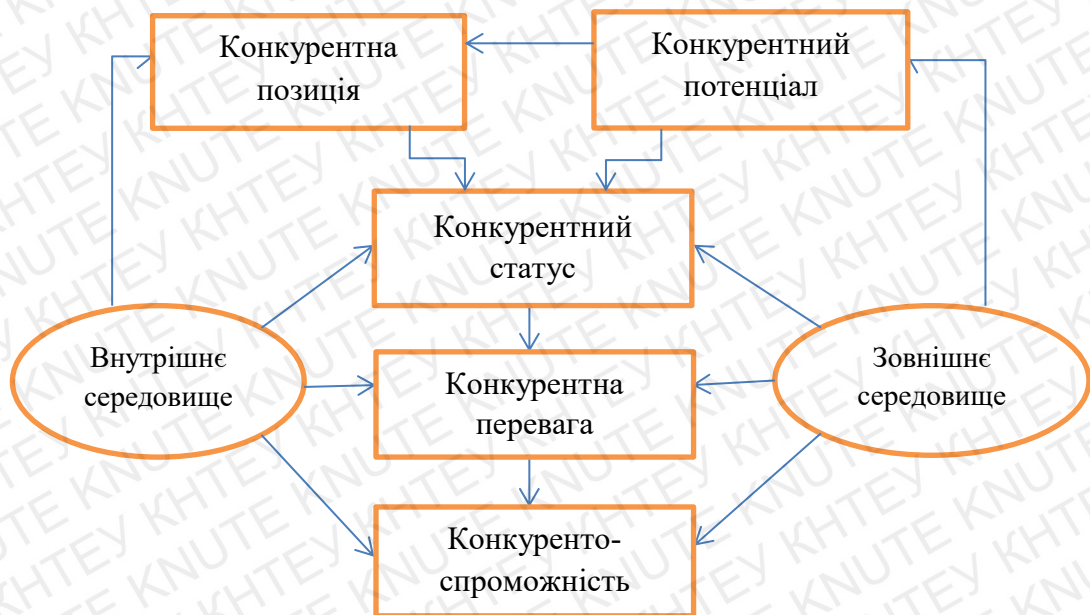

Рис. 1.1. Загальна схема ієрархії сутності категорії
«конкурентоспроможність» [5]

Зазначимо, що деякі автори наголошують на необхідності розрізняти поняття «конкурентоспроможність підприємства» і «конкурентоспроможність продукту». Процес оцінки конкурентоспроможності підприємства дає змогу відповісти на питання «Чи співпадає ринковий суб'єкт зі своїми пропозиціями умовам ринку?». В той же час, при дослідженні конкурентоспроможності продукту увага має бути зконцентрована на питанні «Чи є сенс підприємству реалізовувати даний продукт?» [33]. Погоджуємося з автором, що ці поняття взаємопов'язані,

адже неконкурентоспроможні продукти не можуть забезпечити конкурентоспроможність суб'єкту.

Переходячи до визначення поняття «конкурентоспроможність банку», зазначимо, що це поняття відображає специфіку банківських продуктів.

Прімерова О.К. визначає конкурентоспроможність банку як можливість здійснення ефективної господарської діяльності та досягнення прибуткової реалізації банківських продуктів в умовах конкурентного ринку [38].

Золотарьова О.В. зазначає, що конкурентоспроможність банківської установи — це і здатність дивитися в перспективу, це і перехід до оцінки банку за ринковою, справедливою вартістю [18].

Ми погоджуємося з думкою дослідників, які визначають конкурентоспроможність банку як спроможність банку ефективно реалізовувати якісні фінансові послуги, зберігати високу фінансову стійкість у довгостроковій перспективі, динамічно нарощувати свій потенціал на фінансовому ринку, зважаючи на загальноекономічний та соціально-політичний стан держави та протидіючи різноманітним зовнішнім та внутрішнім ризикам [23, 36, 33].

Забезпечення конкурентоспроможності банку можна розглядати як багатофункціональну систему сукупності управлінських впливів на внутрішнє середовище банку, яка складається з кількох підсистем, що у свою чергу, спрямовані на забезпечення конкурентних переваг банку (рис.1.2).

Результатом забезпечення конкурентоспроможності банку, а отже ефективної взаємодії усіх зазначених підсистем є задоволення потреб споживачів і формування рівня їхньої довіри.

При цьому конкурентний потенціал банківської установи можна охарактеризувати як здатність залучати та розміщувати банківські ресурси внаслідок реалізації широкого спектру банківських продуктів та послуг на ринку, що відповідають потребам споживачів цих послуг.

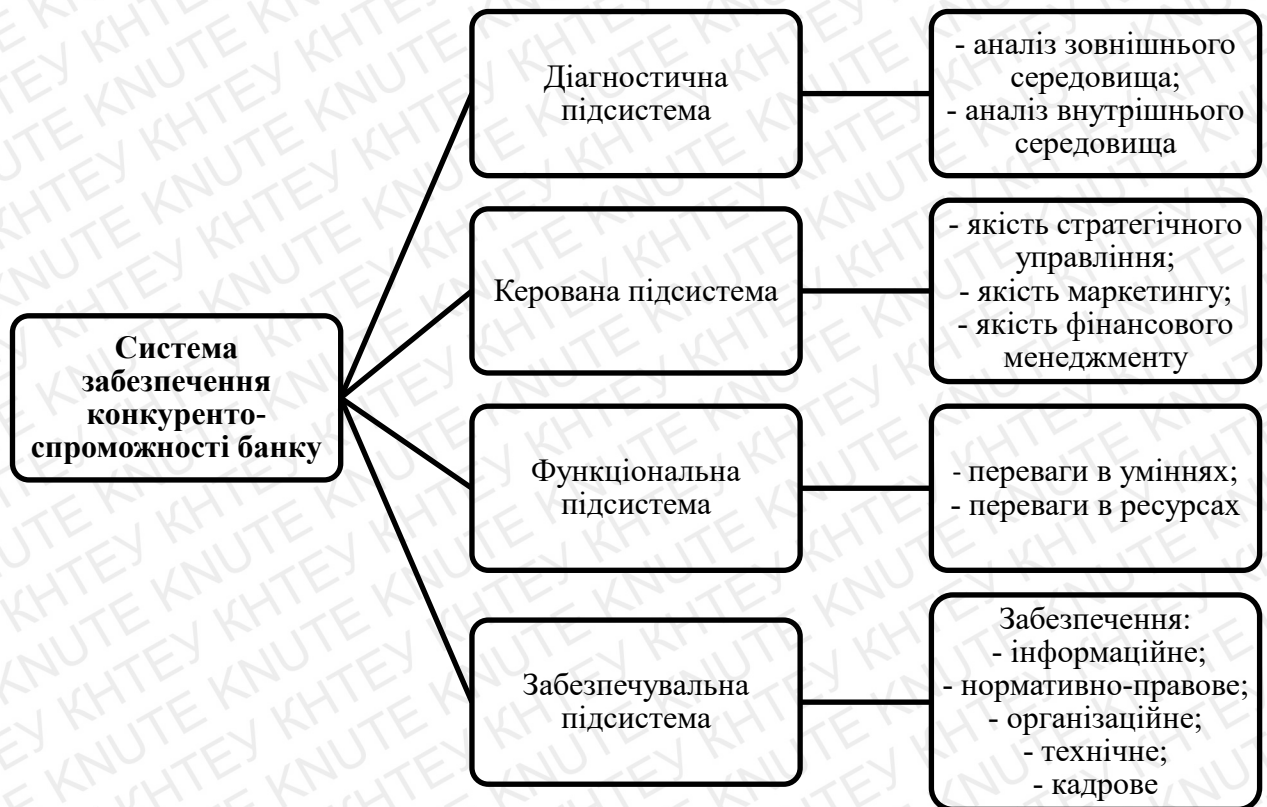

Рис. 1.2. Система забезпечення конкурентоспроможності банку*

*Джерело: авторська розробка на основі [44]

Отже, наявний конкурентний потенціал дозволяє банку утримувати стійку конкурентну позицію та збільшити її в наслідок реалізації ефективної конкурентної стратегії протягом визначено періоду часу.

1.2. Детермінанти впливу на конкурентоспроможність банку на ринку депозитних послуг

Сучасний процес оцінювання рівня конкурентоспроможності банків є складним та багатофакторним, оскільки умови їх функціонування є нестабільними та залежать від численних факторів впливу.

Загалом оцінювання рівня конкурентоспроможності банку являє собою систематизований аналіз, який включає в себе не лише дослідження конкурентних позицій банку за певний момент часу, а й протягом усього

життєвого циклу надання ним послуг. При цьому оцінювання конкурентоспроможності банківської установи та її продуктів є необхідним, в першу чергу, для обґрунтування рішень щодо визначення перспектив продажу вже існуючих банківських послуг, коригування тарифної політики, оптимізації продуктового ряду, модифікації конкурентної стратегії, з'ясування доцільності витрат на розробку і впровадження банківських інновацій [18, с.34].

Слід визначити термін «детермінант» – це складова, компонент, визначник, причина, умова. Використовуючи даний термін у диференційованих видах економічної діяльності, він набуває вектору у рамках її функціонування. На думку Жоржа Гурвича, «детермінанта – це універсальний чинник, який стимулює інтегрування окремих реалій суспільної дійсності в соціальні рамки або середовище, які вже існують (щойно виникли, відомі давно, створені штучно); позиціонуючи зазначені реалії у визначеному місці соціального простору, детермінанта їх наповнює змістом, зумовленим функціональною спрямованістю зазначеного середовища». При цьому перспективність інтегрування факту залежить від адекватного – психологічного, соціологічного, історичного – сприйняття суб'єктом соціального обрамлення, в якому перебігає сам процес, ініційований впливом тієї чи іншої детермінанти [15, с. 137-138]. Таким чином, детермінанти впливу на конкурентоспроможність банку – це фактично параметри діяльності банку на ринку та чинники, які формують їхню діяльність.

Головними детермінантами впливу на конкурентоспроможність банку більшість авторів вважають наступні показники: імідж банку; величина статутного капіталу та активів; стійка клієнтура; спектр і якість послуг; наявність філіальної мережі, її розташування і перспективи її розширення; дієва реклама; кваліфікація працівників, грамотний менеджмент, накопичений досвід роботи; фінансовий стан банку; розмір статутного та

акціонерного капіталу; рівень автоматизації; вартість послуг; біографічні дані директорів і керівного персоналу [9, 18, 25].

Загалом виділяють наступні фактори, що справляють вирішальний вплив на ефективність роботи і конкурентоспроможність банку, і, передусім, в умовах економічної нестабільності [18, с.36]:

- диференціація діяльності, яка передбачає пристосування послуг до потреб певних груп споживачів та клієнтів банку, створення в клієнта відчуття унікальності наданої йому послуги;
- достатність капіталу, оскільки внаслідок зростання числа банків з фіктивними балансами органи нагляду надають дедалі більшого значення дотриманню стандартів Банку міжнародних розрахунків за власним капіталом банку (відношення капіталу I рівня до капіталу II рівня);
- економія, обумовлена широким профілем послуг;
- репутація, яка визначається кількістю, розмірами і якістю укладених угод, а також позицією в рейтинговій таблиці;
- запозичення на міжнародному ринку капіталу;
- стратегічні цілі банку, для досягнення яких можливі три альтернативи дій: реорганізація; дезінвестицій (відступ), і розвиток, або нарощування інтенсивності присутності за обраними напрямками діяльності;
- інтернаціоналізація (участь у міжнародній торгівлі та інвестиціях);
- людські ресурси (доступність і кваліфікація) і менеджмент (якість управління, поєднання економічних і соціальних цілей);
- політика Центрального банку (НБУ);
- інфраструктура фінансового ринку (спроможність обслуговувати бізнес);
- фінансовий потенціал.

Рівень конкурентоспроможності банку багато в чому залежить від його здатності підтримувати стійкість конкурентної позиції в умовах дестабілізуючого впливу факторів, серед яких:

- суперництво серед банків, що конкурують у певному ринковому сегменті («центральный ринг») – ситуація в цільовому сегменті;
- конкуренція з боку замінників – вплив продуктів і послуг небанківських фінансово-кредитних інститутів і нефінансових організацій на інтенсивність конкуренції в цільовому сегменті;
- загроза появи нових банків-конкурентів – вплив потенційних конкурентів;
- вплив громадських організацій і державних структур на інтенсивність конкуренції в цільовому сегменті ринку банківських продуктів і послуг;
- вплив ділової репутації і ринкових позицій партнерів на інтенсивність конкуренції;
- позиції клієнтів, їхні економічні можливості – вплив клієнтів на інтенсивність конкуренції [44].

Узагальнений вплив факторів дестабілізуючого впливу на конкурентоспроможність банківських установ показаний на рис. 1.3.

Ми розглянули фактори (позитивного та дестабілізуючого впливу), які впливають на конкурентоспроможність банку. Усі ці фактори впливають на депозитну діяльність банку.

Формування депозитних ресурсів комерційних банків відбувається під впливом ряду факторів, що визначають як обсяг, так і структуру їх ресурсів і нерідко різноспрямовано впливають на результати діяльності кредитної організації. Тому в сучасних умовах проведення ефективних заходів щодо акумулювання вільних грошових коштів фізичних осіб і організацій банками є можливим при системній оцінці впливу різних чинників на ощадну поведінку контрагентів. Отже, ефективна депозитна діяльність, що відповідає реаліям економічного розвитку країни, і що дозволяє оптимізувати процес залучення та управління ресурсною базою, вимагає одночасного врахування наслідків впливу безлічі факторів на інвестиційні мотивації вкладників – клієнтів [54, с.34].

Рис. 1.3. Фактори дестабілізуючого впливу на конкурентоспроможність банківських установ*

*Джерело: узагальнено на основі [44]

У процесі дослідження наукових праць було встановлено [18, 25, 39, 54], що на формування депозитних ресурсів банку впливає багато різних факторів, які неоднакові за тривалістю дії; характером прояву, особливостями впливу та виникнення; можливістю регулювання; ступенем корисності тощо. Найбільшого розповсюдження в системі фінансового менеджменту банку отримала класифікація факторів, які впливають на формування депозитних ресурсів за джерелами походження, тобто на внутрішні та зовнішні. Це пояснюється такими положеннями. По-перше,

будь-який банк при розробленні депозитної діяльності враховує вплив факторів на формування депозитних ресурсів. По-друге, внутрішні фактори формування депозитних ресурсів банку залежать від банківської політики, і їхнім впливом банк може управляти. По-третє, впливати на зовнішні фактори формування депозитних ресурсів банк не в змозі – керівництво банку може прогнозувати поведінку зовнішніх факторів та має адаптувати до їхньої дії (табл. 1.2) [54, с.35-36].

Таблиця 1.2

Фактори впливу на депозитну діяльність банків [25]

Ознака класифікації	Групи (підгрупи) факторів та окремі фактори
Специфіка діяльності	Загальні, які створюють однакові умови функціонування для всіх суб'єктів господарювання. Специфічні, які впливають на діяльність конкретних економічних суб'єктів, наприклад, банків
Рівень управління національною економікою	Мікроекономічні, які залежать від результатів діяльності окремого банку та платоспроможності його клієнтів Макроекономічні, які мають об'єктивний характер і не залежать від результатів діяльності окремих банківських установ (міждержавні, державні, галузеві, регіональні)
Середовище виникнення факторів, які можуть впливати на результати діяльності банку, можливість впливу банку на суттєвість факторів	Внутрішні (ендогенні), на які комерційний банк активно впливає Зовнішні (екзогенні), на які комерційний банк може впливати, пристосуватися до них, змінювати або "обходити", на які банк не може активно впливати і мусить до них пристосовуватися
Ставлення до банку	Суб'єктивні, вплив яких залежить від кадрового складу банку, який можна охарактеризувати рівнем професіоналізму і кваліфікації персоналу тощо Об'єктивні, вплив яких не залежить від ефективності роботи персоналу банку
Можливість оцінки впливу факторів на результати діяльності банку	Кількісні, оцінка яких можлива шляхом прямого вимірювання. Якісні, оцінку яких можуть зробити лише експерти
Засоби, які виконують роль каталізатора в банківській діяльності	Теоретичні (концептуальні), які є підґрунтям для застосування у банківській діяльності новітніх методик і технологій Фізичні (платіжні системи, засоби зв'язку та комунікацій, біржі, фінансові інструменти тощо)
Сутність і природа виникнення впливу	Економічні; Управлінські; Маркетингові; Соціально-психологічні; Політико-правові; Географічні або регіональні; Екологічні

Загалом депозитна діяльність банку знаходиться під впливом екзогенних та ендогенних факторів. Ендогенні фактори є суб'єктивними факторами, обумовленими внутрішніми характеристиками банку, зокрема,

ефективністю депозитного менеджменту, а екзогенні – визначаються об'єктивними аспектами, пов'язаними з впливом некерованих факторів зовнішнього середовища [25].

Класифікація факторів впливу на конкурентоспроможність банку на депозитному ринку має враховуватись при управлінні депозитною діяльністю банку за факторами макро-, мезо- та мікрорівня (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація факторів впливу на конкурентоспроможність банку на депозитному ринку*

Рівень управління депозитною діяльністю	Чинники управління депозитною діяльністю	Показники/характеристика впливу чинників
Макрорівень	політичні	вплив на інвестиційний клімат в країні і відповідно на діяльність комерційних банків по залученню ресурсів, в тому числі у нерезидентів. До групи політичних факторів також відносяться якості законодавства та регулювання, прозорість системи.
	економічні	макроекономічні фактори (рівень економічного розвитку (темپ зростання ВВП) країни, наявні доходи населення, рівень інфляції, кон'юнктура фінансового ринку) та фактори грошово-кредитного ринку (вартість недепозитних ресурсів міжбанківського ринку, рівень розвитку фондового ринку, стабільність національної валюти, стан грошово-кредитних інструментів) .
	соціальні	рівень інституційної довіри та рівень економічних очікувань населення.
	технологічні	розвиток інфраструктурного забезпечення, безпосередньо розвиток платіжних інструментів та платіжних комплексів
Мезорівень	нормативно-правові	1) встановлення обов'язкових економічних нормативів; 2) визначення норм обов'язкових резервів для банків; 3) встановлення норм відрахувань до резервів на покриття ризиків від активних банківських операцій.
	фінансово-економічні	інструменти, що можуть опосередковано впливати на бан-ки: 1) визначення відсоткової політики; 2) рефінансування банків; 3) організація кореспондентських відносин; 4) уп-равління золотовалютними резервами, враховуючи валют-ні інтервенції; 5) операції з цінними паперами на відкрито-му ринку; 6) регулювання імпорту та експорту капіталу.
	фактори впливу дій клієнтів та конкурентів	вид діяльності, розмір доходів, майновий стан, ступінь пов'язаності з банком, важливість для банка фізичних осіб; сфера діяльності, форма власності, регіон діяльності, роз-мір прибутку, ступінь пов'язаності з банком, важливість для банка юридичних осіб.
Мікрорівень	фактори внутрішнього середовища	сукупність індивідуальних характеристик внутрішнього середовища банку, в тому числі цілей депозитної діяльнос-ті на відповідному горизонті управління, формалізованих у депозитній політиці, ресурсів усіх типів, наявних для їх досягнення, та ефективності депозитного менеджменту.

*Джерело узагальнено на основі [54]

Для кожного рівня управління необхідно визначати часткові та інтегральні показники конкурентоспроможності банку на депозитному ринку, обираючи відповідну методику оцінки.

1.3. Методичні засади оцінки конкурентоспроможності банку на ринку депозитних послуг

В результаті наукових і практичних досліджень напрацьовано значну кількість підходів до оцінки та аналізу конкурентоспроможності банківських установ. Визначальною складовою конкурентоспроможності банку є наявність конкурентних переваг, які дозволили б виокремити банк на ринку у цілому чи в його ключових сегментах у порівнянні з прямими та потенційними конкурентами та дозволили успішно конкурувати на ринку банківських послуг.

Варто зазначити принципи оцінки конкурентоспроможності – загальні та специфічні для банківських установ (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Принципи оцінки конкурентоспроможності банків*

Загальні принципи оцінки конкурентоспроможності		Принципи оцінки конкурентоспроможності банків	
Принципи	Характеристика принципів	Принципи	Характеристика принципів
1	2	3	4
безперервність	процес дослідження та оцінки конкурентоспроможності та змін її рівня має носити безперервний характер (шляхом створення системи моніторингу ринку, чинників конкурентоспроможності, конкурентних позицій суб'єкта), оскільки дискретні оцінки не завжди дають можливість своєчасно зафіксувати стрибкоподібні зміни чинників конкурентоспроможності, оцінити можливі тенденції динаміки конкурентних позицій підприємства та своєчасно прийняти та реалізувати відповідні рішення	відносність	необхідність співставлення з банками-конкурентами

Продовження табл. 1.4

1	2	3	4
об'єктивність	результати дослідження та оцінки конкурентоспроможності суб'єкта господарювання повинні базуватися на повній і достовірній інформації про зовнішні та внутрішні умови його функціонування і відображати реальні конкурентні позиції суб'єкта	динамічність	конкурентоспроможність банку необхідно оцінювати в межах чітко визначеного часового інтервалу: всі події повинні бути синхронізовані в дискретних часових інтервалах
динамічність	основним завданням дослідження конкурентоспроможності суб'єкта є не статична оцінка його фактичних конкурентних позицій на конкретний момент часу, а прогнозування їх змін та розробка на цій основі ефективних управлінських рішень	інтегральність	необхідність поглиблення і конкретизації зв'язків між факторами конкурентоспроможності
оптимальність	у відповідності з цим принципом об'єктом дослідження є не лише сам рівень конкурентоспроможності, але і ступінь ефективності його досягнення, тому конче необхідною є комплексна оцінка шляхів досягнення певних конкурентних позицій з урахуванням як прямих витрат, пов'язаних з реалізацією заходів по регулюванню конкретного чинника, так і потенційних витрат на розвиток та підтримку конкурентної переваги в майбутньому	кваліметричність	обмеження кількості показників, прийнятих до розрахунку
		протилежність цілей і засобів	у процесі оцінки і управління конкурентоспроможністю необхідно враховувати інтереси споживача (клієнтський підхід) і банку (внутрішньобанківський підхід)
		урахування сегментації ринку	необхідність індивідуального підходу до оцінки конкурентоспроможності банку на окремих сегментах ринку (урахування просторового аспекту)

*[авторська розробка]

Оцінку конкурентоспроможності банку можна здійснювати з двох точок зору [18]: з точки зору системного підходу та з точки зору процесного підходу.

Оцінка конкурентоспроможності банку як система – це сукупність суб'єкту, що здійснює аналітичну роботу, механізму аналізу та об'єкту аналізу, функціонування яких спрямовано на формування необхідної інформації для управління конкурентоспроможністю банку [39].

Оцінка конкурентоспроможності банку як процес – це цілеспрямована сукупність дій, що передбачає систематизовану обробку наявної інформації щодо факторів, які впливають на рівень конкурентоспроможності банку та можуть змінювати її рівень [9, с. 217].

Відповідно до рівнів управління конкурентоспроможністю банку, нами конкретизовано напрями аналізу та їх періодичність (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Характеристика видів аналізу конкурентоспроможності банку*

Конкурентоспроможність на різних рівнях управління	Напрямки аналізу
Стратегічний	Зовнішні і внутрішні по відношенню до конкурентного середовища можливості банку, реалізація яких створює конкурентні переваги і забезпечує стійку конкурентну позицію на депозитному ринку
Тактичний	Ефективність використання ресурсів банку та забезпечення планової частки банку на ринку депозитних послуг, динаміка частки банку на ринку депозитних послуг
Оперативний	Цінові та нецінові характеристики депозитних продуктів банку та його основних конкурентів

*Джерело узагальнено на основі [39]

На оперативному рівні управління банком інтегральним показником оцінки, на нашу думку, є конкурентоспроможність банківських депозитних послуг, на тактичному рівні – показники, що характеризують ефективність використання ресурсів банку для завоювання планової частки депозитного ринку, на стратегічному – комплекс показників, що визначають конкурентний потенціал банку [39, с. 786].

Методика оцінки конкурентоспроможності банку на ринку депозитних послуг здійснюється за шістьма етапами (рис.1.4).

Аналіз конкурентоспроможності банку на депозитному ринку виконує оціночну (визначення відповідності фактичної конкурентоспроможності банку та його депозитів цільовим параметрам), діагностичну (визначення причин відхилень фактичних значень від цільових параметрів та прогнозування подальшого розвитку ситуації) та пошукову (виявлення

потенційних можливостей забезпечення досягнення встановлених цільових параметрів на депозитному ринку) функції.

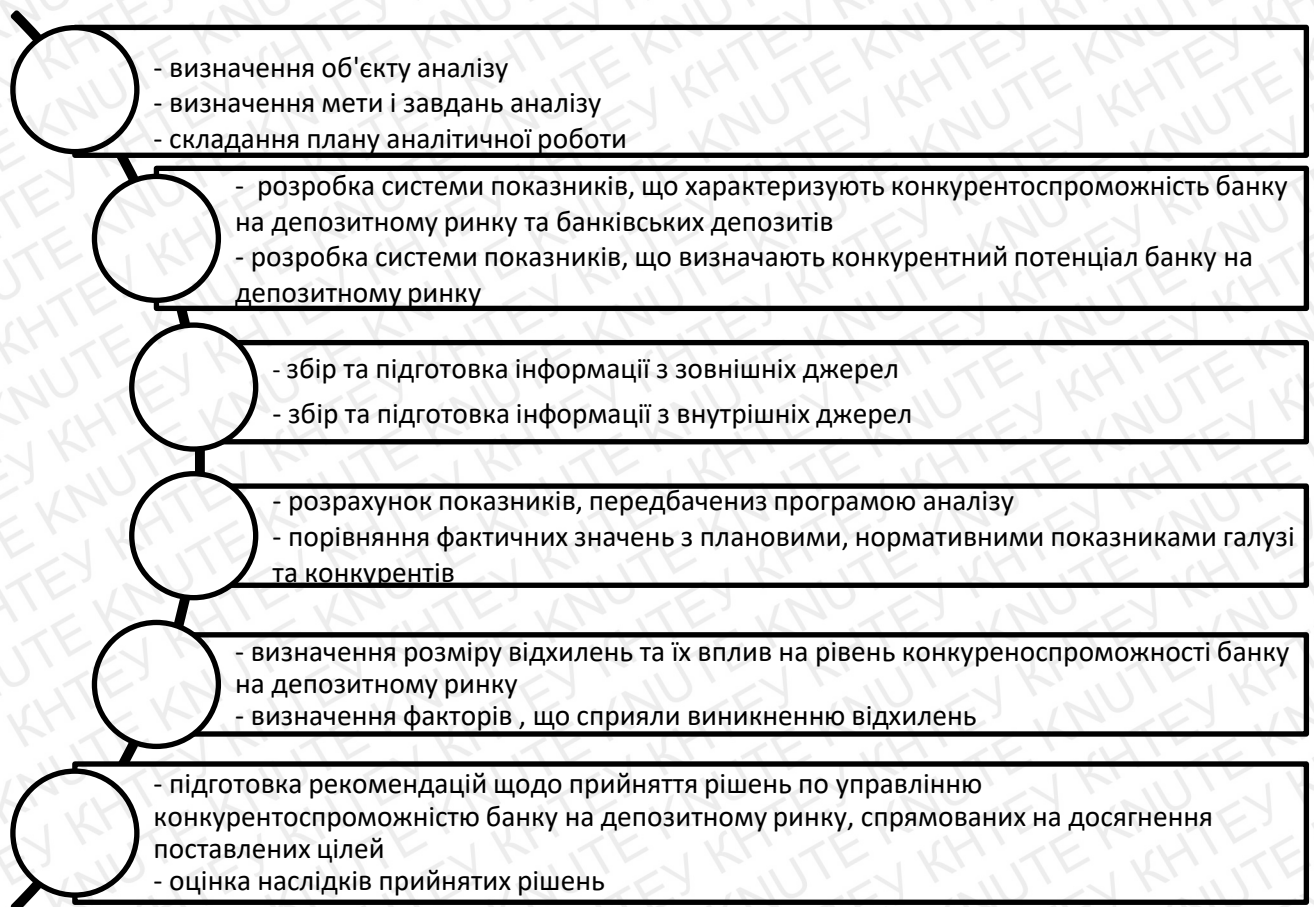

Рис. 1.4. Етапи оцінки конкурентоспроможності банку на депозитному ринку*

*Джерело: складено автором на основі [39]

Необхідно зазначити, що майже всі дослідники характеризують конкурентоспроможність комерційного банку на депозитному ринку як його конкурентну позицію та пропонують такі критерії її оцінки [18, 38, 39]:

- прибуток та прибутковість (рентабельність), хоча за банківською статистикою до найбільш прибуткових банків України поряд з визнаними лідерами належать банки, які не є широковідомими та обслуговують лише вузький регіональний сегмент;
- загальна суб'єктивна думка клієнтів, відображенням якої є частина ринку депозитів, якими володіє банк у поточний момент, а також

темпи зростання цих показників у попередній період. Вкладник зацікавлений у надійній та ефективній діяльності банку не тільки у поточний момент, а й у перспективі.

Торкаючись теми конкурентоспроможності банку на ринку депозитних послуг неможливо обійти підбір методів оцінки такої конкурентоспроможності. У сучасній економічній літературі існує велика кількість методів оцінювання конкурентоспроможності банку, які відрізняються залежно від підходів до розумінні об'єкта дослідження. Основними підходами до оцінки конкурентоспроможності послуг, зокрема депозитних, є [39]:

- диференціальний метод — проводиться з метою оцінювання впливу одиничного параметра, що визнається заздалегідь, на загальний рівень конкурентоспроможності банку;
- комплексний метод — відрізняється від попереднього використанням методики оцінювання впливу групи показників на рівень конкурентоспроможності банківської установи;
- змішаний метод оцінювання — заснований на поєднанні двох попередніх методів, але пріоритетним для використання є комплексний метод, оскільки за його допомогою виявляються потенційні проблеми в процесі аналізу.

Розрахункові методи оцінки конкурентоспроможності банку на депозитному ринку включають [32]:

- метод, що базується на аналізі порівняльних переваг банків-конкурентів;
- метод, що ґрунтується на основі теорії ефективної конкуренції;
- інтегральний метод;
- метод самооцінки (європейська модель ділової досконалості, англійська методика матриці удосконалення бізнесу (BIM)).

Заслуговує на увагу методика визначення комплексу показників: параметрів конкурентоспроможності депозитних послуг; оцінки

привабливості депозитних послуг; рейтингів привабливості; аналізу конкурентного середовища і обґрунтування вибору банків-конкурентів; ціни та інфляції іміджу; принципів оптимізації тарифної політики [39].

Індикаторами конкурентоспроможності банківських установ є (табл. 1.6):

Таблиця 1.6

Індикатори конкурентоспроможності банків [30]

Група	Індикатори
Ринкові	Імідж та репутація банку
	Доступність (мережа філій, відділень тощо) та рівень обслуговування (сервіс, комплексність)
	Якісні (асортимент, властивості) та цінові характеристики послуг
	Комерційні зв'язки та партнерські відносини (спільні проекти, агентська мережа)
	Інноваційні розробки
Операційні	Організаційно-функціональні характеристики
	Технологічна оснащеність та інфраструктура
	Абсолютна та відносна частка ринку
	Клієнтська база (кількість та активність обслуговуваних клієнтів)
	Масштаби діяльності (обсяг операцій та реалізації клієнтів)
Фінансові	Обсяг та структура грошових потоків
	Адекватність капіталу прийнятим ризикам
	Якість активів та пасивів
	Операційна маржа
	Прибуток та рентабельність

Конкурентоспроможність банку оцінюється, як правило, шляхом порівняння з аналогічним показниками банків-конкурентів. За наявності таких оцінок за певний проміжок часу можна прослідкувати характер змін, виявити фактори, які впливають на рівень конкурентоспроможності банку, та управляти конкурентоспроможністю банку на депозитному ринку.

Одним з найкращих методів оцінки конкурентоспроможності банківських установ на ринку є модель оцінки за методом рангів, де кожному з результативних показників банку присвоюється ранг.

В таблиці 1.7 наведено загальну модель (формуляр) оцінки конкурентоспроможності банків на ринку за методом рангів.

Таблиця 1.7

**Модель оцінки конкурентоспроможності банків на ринку за
методом рангів [30]**

Банки	Показники конкурентоспроможності				Ранги				Разом	Середнє значення рангу
	Обсяг капіталу, млн. грн.	Чистий прибуток, млн.грн.	Чиста процентна маржа, %	Рентабельність активів, %	Обсяг капіталу	Чистий прибуток	Чиста процентна маржа	Рентабельність активів		

В таблиці 1.8 наведено показники конкурентоспроможності фінансових послуг, зокрема депозитних послуг.

Таблиця 1.8

Показники конкурентоспроможності фінансової послуги [30]

Якість послуги	Значення показника	Якість обслуговування	Значення показника
Основні			
1. Коефіцієнт економічної вигідності	З ₁	1. Коефіцієнт оперативності надання послуги	З ₅
2. Коефіцієнт ризику невиконання послуги	З ₂	2. Компетентність персоналу	З ₆
		3. Коефіцієнт обслуговування	З ₇
		4. Ввічливість персоналу	З ₈
Додаткові			
1. Коефіцієнт варіативності послуги	З ₃	1. Комфортність умов обслуговування	З ₉
2. Коефіцієнт супутніх послуг	З ₄	2. Якість і естетичність банківських документів	З ₁₀

Аналізуючи наведені в табл.1.8 показники, можна побачити, що деякі з них є суто кількісними, а деякі – суто якісні, їх можна визначити шляхом опитувань, на основі публічної інформації тощо.

Отже, складовою аналізу конкурентоспроможності банку на депозитному ринку є її комплексна оцінка, за результатами якої приймаються остаточні рішення і визначаються всі можливі варіанти забезпечення достатнього її рівня.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ

2.1. Дослідження вітчизняного ринку депозитних послуг

Депозитний ринок є дуже важливим елементом у структурі фінансового ринку, оскільки депозитні операції є основним джерелом формування ресурсної бази банківських установ, що залучають тимчасово вільні кошти суб'єктів господарювання та домашніх господарств у банківську систему.

Наразі світовий досвід та практика свідчать про те, що обсяги й структура ресурсів банків та напрямки їх використання багато в чому залежать від економічної політики держави взагалі та грошово-кредитної політики центрального банку зокрема. Визначення пріоритетності інструментів грошово-кредитної політики залежить від наявності умов для їх застосування та завдань, які вирішує центральний банк на тому чи іншому етапі розвитку країни.

Історично розвиток депозитного ринку в Україні розпочався після становлення нашої країни як незалежної держави та введення стабільної грошової одиниці – гривні. На етапі стрімкого розвитку та сегментації ринку банківських послуг 2000–2005 рр. у вітчизняній банківській системі налагоджувалися взаємозв'язки між окремими банківськими інститутами, які, своєю чергою, забезпечувалися відповідною політикою комерційних банків. Зокрема, існує тісний взаємозв'язок між розвитком депозитного ринку та процесами стабілізації грошової одиниці, грошово-кредитного ринку, зростанням грошових доходів населення та соціально-економічним зростанням загалом. Так, монетарна база протягом 2003 р. зросла на 30,1%, грошова маса – на 46,5%. Рівень монетизації підвищився з 24,45 до 30,27%. Він поглинув близько 62% приросту грошової маси, ще приблизно 21%

припадав на приріст реального ВВП, решта – на зростання цін. Інфляція за 2003 р. склала 8,2%. Інфляційне прискорення мало переважно немонетарний характер, а реальний ефективний обмінний курс девальвував більше ніж на 10%, що позитивно вплинуло на цінову конкурентоспроможність національних виробників. Відбулись кількісні та якісні зрушення у структурі грошової маси. Зокрема, питома вага готівки у загальному її обсязі скоротилась з 34,8% на початку 2004 р. до 33,5% – станом на 1 серпня 2004 р. Саме ці процеси склали матеріальні передумови посилення ролі депозитного ринку в фінансовій діяльності комерційних банків на депозитному ринку на той час і визначили необхідність розробки ефективної депозитної політики, що є актуальним до сьогодні [23].

Негативний вплив на розвиток ринку депозитів мала фінансова криза 2008 року. В умовах кризи головним «внутрішнім» джерелом ресурсів для вітчизняних фінансових установ традиційно є депозити. Причому, на відміну від локальних облігацій, через депозити банки можуть залучати не тільки гривню, але й іноземну валюту. Поступове поглиблення процесів глобалізації та збільшення проникнення іноземного банківського капіталу приводить до розширення інтеграції України з світовою спільнотою, а відповідно, і підвищення рівня залежності української економіки від змін та впливу зовнішнього середовища. Вітчизняний банківський сектор вважається найбільш інвестиційно привабливим, враховуючи значний потенціал розвитку саме депозитного ринку та ринку роздрібного кредитування, оскільки в більшості європейських країн від 70 до 90 % ринків уже освоєні.

Значний відтік депозитів фізичних осіб протягом 2014 р. негативно вплинув на ліквідність банківської системи України. Брак ліквідності покривався за рахунок рефінансування Національним банком України. На відміну від відтоку депозитів у національній валюті, депозити в іноземній валюті мали негативну тенденцію до зниження протягом всього року, як з рахунків фізичних осіб – на 8,3 млрд дол. США, або 37,7%, так і з рахунків юридичних осіб – на 1,7 млрд дол. США, або 23% [46].

При скороченні депозитів у банків почалися такі проблеми: погіршення якості кредитного портфеля, падіння ліквідності, недотримання нормативів. Наслідком цього було введення до деяких фінансових установ тимчасових адміністрацій.

Політика загального збільшення ліквідності банківської системи здійснювалася за допомогою операцій з рефінансування. Впродовж 2014 р. банкам було надано величезні фінансові ресурси, частина з яких була отримана для виконання економічних нормативів (кредити «овернайт»), а частина – на програми з фінансового оздоровлення банків.

Сьогодні українські банки постійно здійснюють пошук оптимального варіанту формування банківських ресурсів. Із погляду стабільності ресурсної бази і в цілому діяльності банку необхідно, щоб велику частину його ресурсів становили строкові вклади. Але, на жаль, нестабільність економіки, що має місце у нашій державі, не сприяє довірі клієнтів вкладати свої кошти на тривалий термін у банк. Хоча, за оцінками вітчизняних експертів, «на руках» в українських громадян знаходиться великий потенціал грошових ресурсів, що становлять немалу частину грошового обігу і можуть бути розміщені в комерційних банках України [49, с. 168]. Після фінансової кризи банки України почали втрачати залучені кошти. У таких умовах банки потребують упровадження нової ефективної депозитної політики.

Сучасні ресурсні проблеми банків обумовлені багатьма факторами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Процес поглиблення нестабільності світового та національного фінансового ринку ускладнив усю систему управління в банках України, у тому числі й систему формування їх ресурсної бази. Однією із суттєвих причин нарощування проблем у ресурсному забезпеченні банківської діяльності в Україні стало випередження темпів зростання банківських активів відносно темпів зростання рівня капіталізації. Якщо поглянути на стан депозитних ресурсів у 2014 р., то обсяг депозитів фізичних осіб в українських банках в інвалюті зменшився більш ніж на 40% – до 13,7 млрд. дол. США (за даними НБУ).

Вклади в національній валюті втратили менше – на 23% (195,3 млрд. грн). Тенденція продовжилась і в 2015 р.: із початку року до 1 березня депозитний портфель коштів фізичних осіб у гривні зменшився на 3,8% – до 184,2 млрд. грн. При цьому депозитний портфель коштів українців в доларах США зменшився за той же термін, як і раніше, набагато більше гривневого – на 8,7%, до 12,5 млрд. дол. США. За даними НБУ, з початку року відтік депозитів із банківської системи країни становив 18 млрд. грн. В умовах проведення військових дій на сході країни, підвищення темпів інфляції та збільшення кількості неплатоспроможних банків вкладники продовжують вилучати депозити з банків [10]. В 2016-2017 роках вкладники почали знову повертатися до банків після падіння 2014-2015 років. На думку експертів, саме вилучення українцями коштів із банківської системи – основний фактор, який диктує сьогодні більшість змін, що відбуваються в сегменті депозитів, і формує практично всі умови, які пропонують закладами банки [27].

Проаналізуємо основні показники розвитку депозитного ринку України (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні показники розвитку ринку депозитів в Україні у 2012-2017рр.*

Показник	2012		2013		2014		2015		2016		2017		На 1.07.2018р	
	млрд. грн	питома вага, %	млрд. грн	питома вага, %	млрд. грн	питома вага, %	млрд. грн	питома вага, %	млрд. грн	питома вага, %	млрд. грн	питома вага, %	млрд. грн	питома вага, %
Депозити – всього	597,6	100,0	702,9	100,0	718,2	100,0	760,3	100,0	860,0	100,0	882,5	100,0	914,2	100,0
в т.ч. від:														
юридичних осіб	227,7	38,1	261,0	37,1	295,5	41,1	360,5	47,4	424,2	49,3	403,9	45,8	422,7	46,2
фізичних осіб	369,9	61,9	441,9	62,9	422,7	58,9	399,8	52,6	435,8	50,7	478,6	54,2	491,5	53,8

*Джерело: складено автором на основі [10]

Обсяг депозитів, залучених у резидентів, збільшився з 369,9 млрд. грн. у 2012 році до рівня 491,5 млрд. грн., тобто на 121,6 млрд. грн. або майже на 30%. Починаючи з 2012 року динаміка обсягу депозитів від фізичних осіб є висхідною, за виключенням показників 2014-2015 років.

Графічно динаміку обсягу депозитних вкладів в Україні зображено на рис.2.1.

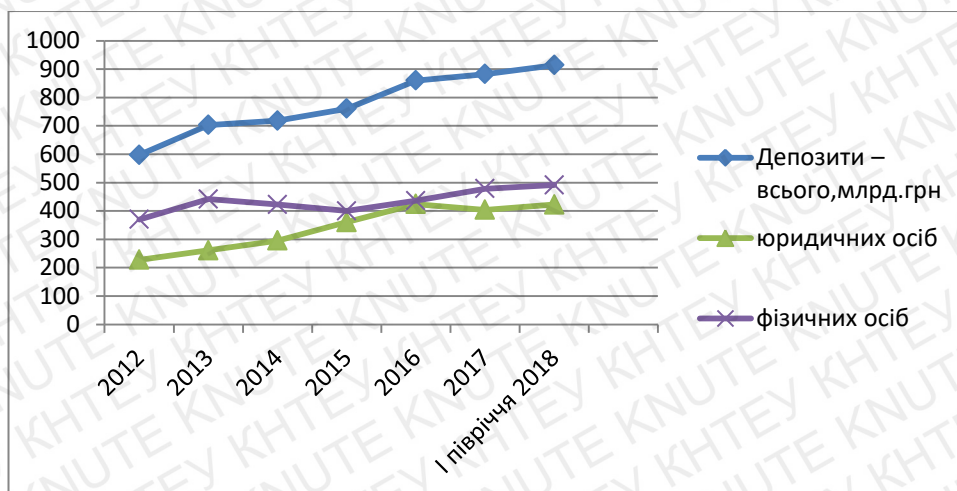

Рис.2.1. Динаміка загального обсягу депозитних вкладів в Україні, в т.ч. юридичних і фізичних осіб (млрд.грн.)*

*Джерело: складено автором на основі [10]

Проаналізуємо детальніше склад та динаміку депозитів в банківській системі України в розрізі секторів економіки (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Обсяги і динаміка депозитів в розрізі секторів економіки України у 2013-2017 рр. (на кінець періоду), млн.грн.*

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	II квартал 2018	2017 від 2013 р.(+/-)
1	2	3	4	5	6	7	8
Всього депозитів	669974	675093	716728	793475	898844	904341	+228870
у тому числі:							
1. Інших фінансових корпорацій – усього	26174	29935	29021	26211	28539	26492	+2365
З них:							
страхових корпорацій та пенсійних фондів	12383	12399	14976	13237	14386	14301	+2003
інших	13792	17537	14045	12973	14153	12191	+361
2. Сектора загального державного управління – усього	2950	3763	6002	5841	22914	37891	+19964
З них:							
центрального органів державного управління	2761	3557	5367	5276	22591	22940	+19830
регіональних та місцевих органів держ. управління	189	206	635	565	323	14951	+134

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
3. <i>Нефінансових корпорацій – усього</i>	195160	218724	265448	310559	343758	322894	+148598
З них:							
державних нефінансових корпорацій	26438	36925	67229	90919	94072	83354	+67634
інших нефінансових корпорацій	168722	181800	198219	219640	249686	239539	+80964
4. <i>Інших секторів економіки – усього</i>	445690	422670	416257	450863	503633	517065	+57943
З них:							
домогосподарств	441951	418135	410895	444676	495313	507440	+53362
некомерційний організацій, що обслуговують домогосподарства	3739	4535	5362	6187	8319	9625	+4580

*Джерело: складено автором на основі [10]

Динаміка до зростання спостерігається стабільна за останні 6 років – частково це пов'язано зі значними інфляційними процесами в цей період, хоча можна також відзначити як позитивну тенденцію зростання депозитів регіональних та місцевих органів управління, що свідчить про розвиток процесів децентралізації та можливість розпоряджатися власними ресурсами на місцевому рівні.

Проілюструємо структуру депозитів за секторами економіки станом на 1 липня 2018 року – як видно з рис.2.2, лівову частку займають депозитні вклади фізичних осіб – це понад 57%.

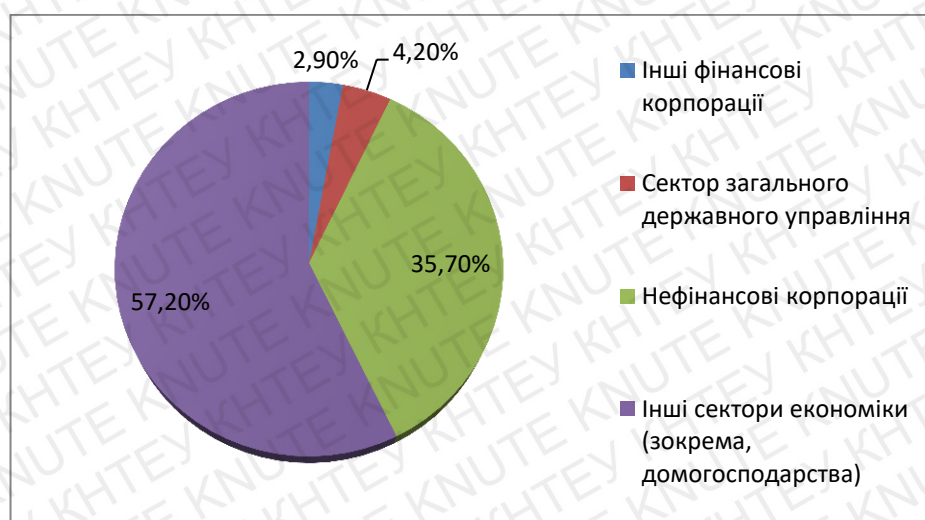

Рис. 2.2. Структура депозитів за секторами економіки України станом на кінець 2-го кварталу 2018 р.*

*Джерело: складено автором на основі [10]

Проаналізуємо обсяги і динаміку депозитів в розрізі видів валют і термінів погашення (табл.2.3).

Таблиця 2.3

**Обсяги і динаміка депозитів в розрізі видів валют і термінів погашення
у 2013- 2017 рр., млн.грн.***

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	II квартал 2018	2017 від 2103 р.(+/-)
1	2	3	4	5	6	7	8
Всього депозитів	669974	675093	716728	793475	898844	904341	+228870
у тому числі за строками							
- на вимогу	205565	250153	305383	364547	419126	427016	213561
- до 1 року	188831	210442	271454	271849	293337	310783	104506
- від 1 до 2 років	249362	186535	120055	148497	151485	132437	-97877
- більше 2 років	26216	27963	19836	8581	34896	34106	8680
у тому числі							0
У національній валюті – усього, з них:	421754	365454	391911	426418	490971	525224	69217
- на вимогу	148911	154758	195490	222830	264281	279920	115370
- до 1 року	135327	124373	142952	145107	164651	193764	29324
- від 1 до 2 років	120093	69603	39069	56325	59731	48539	-60362
- більше 2 років	17424	16720	14400	2157	2309	3001	-15115
В іноземній валюті – усього, з них:	248220	309638	324817	367056	407872	379117	159652
- на вимогу	56655	95395	109893	141718	154845	147096	98190
- до 1 року	53504	86069	128502	126743	128686	117019	75182
- від 1 до 2 років	129269	116932	80987	92172	91754	83897	-37515
- більше 2 років	8793	11243	5435	6424	32587	31105	23794
Довідково							
Корпоративний сектор:							
- у національній валюті	168736	169864	203260	228318	255587	244951	86851
- в іноземній валюті	62351	90085	109224	129675	148104	136877	85753
Домогосподарства (без фіз. осіб-підприємців)							
- у національній валюті	252310	195132	188217	197366	234985	262949	-17325
- в іноземній валюті	183627	216249	210026	232274	237255	221673	53628

*Джерело: складено автором на основі [10]

Як видно з табл.2.3, депозити за останні 6 років зростли на понад 200 млрд.грн. – ця тенденція до зростання спостерігається як за гривневими, так і за валютними депозитами. Проте є відмінності в динаміці обсягів депозитів за юридичними і фізичними особами: так, обсяг депозитів у національній та іноземній валюті у корпоративному секторі збільшився майже вдвічі, а фізичні особи дещо скоротили обсяги депозитів у національній валюті (через постійні інфляційні очікування) і збільшили – в іноземній.

За строками погашення в національній валюті переважають депозити на вимогу, в іноземній – терміном від 1 до 2 років.

На рис.2.3 показано динаміку депозитів в національній та іноземній валюті.

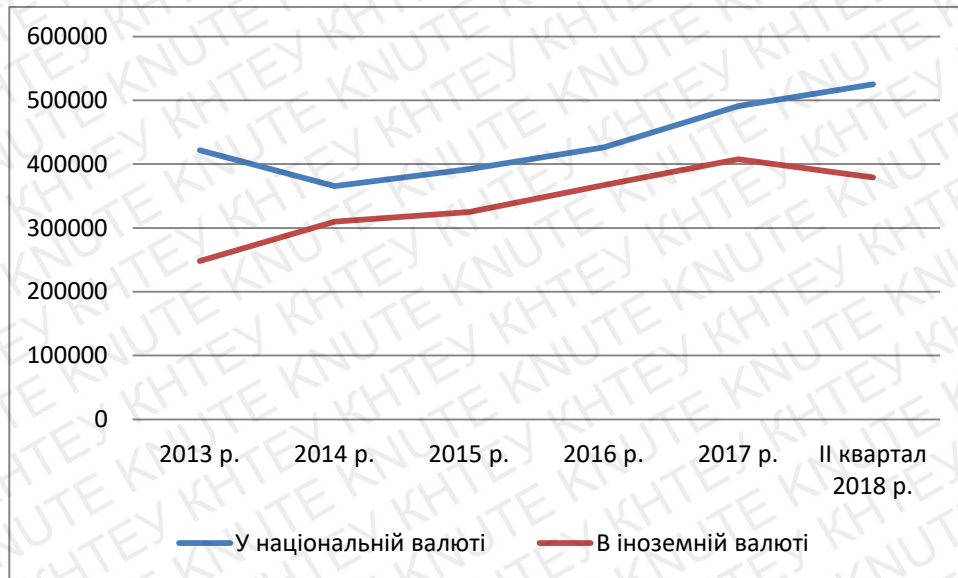

Рис. 2.3. Динаміка депозитів в національній та іноземній валюті в Україні у 2013- 2018 рр. (млн.грн.)*

*Джерело: складено автором на основі [10]

Як видно, після спаду 2014 року, обсяги депозитів почали знову зростати, проте за останній період спостерігається невелике падіння обсягів депозитів в іноземній валюті.

Безумовно, банківський відсоток та строк депозиту мають велике значення при розміщенні населенням грошей у банківській сфері, однак з урахуванням сучасних економічних реалій наперед виходять інфляційні процеси. Через це депозит розглядають не тільки як спосіб отримання певного прибутку [46]. Основне призначення депозиту – це допомога вкладникові в боротьбі з інфляцією, яка спостерігалася протягом 2014-2015 років найбільше.

У 2014 р. економічна ситуація в Україні зумовила необхідність збільшення комерційними банками депозитних ставок для мінімізації впливу вкладів через ускладнення політично-економічної ситуації в країні.

Адже виплату депозитних вкладів банки здійснюють насамперед за рахунок погашення активів, збільшення інших видів запозичень і збільшення капіталу. А в умовах економічної кризи та втрати частини економічних потужностей рівень кредитоспроможності позичальників стрімко знижувався, що призвело до кризи неплатежів і збільшення обсягів проблемних кредитів [42].

Криза в суспільстві обумовлена саме негативними явищами в економіці, що надзвичайно ускладнюють соціально-економічну ситуацію для переважної більшості населення. Це ускладнення може мати об'єктивний чи суб'єктивний характер (тобто ускладнення можуть мати відносно локальний характер), але саме вони обумовлюють психологічний стан суспільства.

Кожний комерційний банк має власну проблему ліквідності, яка потребує вирішення через введення в дію ефективних програм залучення ресурсів. Найчастіше мова йде про «коротку» ліквідність, адже довгострокові ресурси залучити банку складніше. Виходячи з окреслених потреб, керівництво кожного банку самостійно визначає певний відсоток, під який буде проводитися залучення депозитів. На сьогодні основною стратегічною метою, яка стоїть перед банками України, є збереження капіталу.

Зростання депозитних процентних ставок посилює проблему прибутковості банків, суттєво збільшуючи процентні витрати цих установ. Підвищення депозитної ставки за вкладами фізичних осіб на 1% збільшує приблизно на 3 млрд. грн. річний обсяг банківських витрат [36].

Розглянемо динаміку процентних ставок по Україні за останні 6 років (табл. 2.4).

Як видно з таблиці 2.4, ставки за усіма депозитами суттєво зменшилися. Особливо це зменшення спостерігається за депозитами для фізичних осіб у національній валюті. Зменшення процентних ставок не відбулося лише за депозитами для суб'єктів господарювання в іноземній валюті.

Таблиця 2.4

**Вартість строкових депозитів за даними статистичної звітності банків у
2013- 2018 рр. (станом на 01.01)
(середньозважена за день вартість в процентах річних, %)***

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення 2017 від 2012 р. (+/-)
Усього, у т.ч.							
Національна валюта:	16,6	13,2	12,8	12,1	10,1	10,5	-6,1
- короткострокові	15,9	12,7	12,1	11,7	9,8	10,4	-5,5
- довгострокові	20,8	15,0	21,0	22,3	18,3	15,2	-5,6
Іноземна валюта:	7,0	7,2	8,6	7,8	5,4	3,3	-3,7
- короткострокові	6,3	6,2	7,7	7,4	5,0	3,0	-3,3
- довгострокові	8,5	8,4	10,2	9,5	6,9	4,6	-3,9
Фізичні особи							
У т. ч.							
Національна валюта:	21,7	19,1	20,4	20,8	17,2	14,0	-7,7
- короткострокові	21,9	18,4	20,1	20,1	16,6	13,9	-8,0
- довгострокові	21,1	20,1	21,7	22,5	18,3	15,2	-5,9
Іноземна валюта:	8,2	8,1	9,1	8,4	5,7	3,4	-4,8
- короткострокові	7,9	7,6	8,4	7,9	5,1	3,1	-4,8
- довгострокові	8,6	8,4	10,2	9,5	6,9	4,7	-3,9
Суб'єкти господарювання							
Національна валюта:	13,1	9,4	8,8	10,9	9,1	10,0	-3,1
- короткострокові	13,0	10,1	8,7	10,9	9,1	10,0	-3,0
- довгострокові	17,6	3,9	14,3	20,5	15,6	15,4	-2,2
Іноземна валюта:	1,8	2,9	4,7	6,4	4,8	2,5	0,7
- короткострокові	1,6	2,8	4,7	6,4	4,8	2,5	0,9
- довгострокові	4,9	6,2	8,8	9,8	6,6	3,4	-1,5

*Джерело: складено автором на основі [10]

На початку 2015 р. за депозитами в національній валюті продовжилася тенденція до зростання ставок. Банки уповільнювали відтік депозитів, спричинений недовірою до банківської системи, відкликанням ліцензій проблемних банків, девальвацією гривні.

У другій половині 2015 р. ситуація на депозитному ринку векторно змінилася. Реформування та оздоровлення банківської сфери, узгоджені дії Уряду, НБУ та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) щодо проведення виплат вкладникам ліквідованих банків дали старт відновленню

клієнтської довіри до банківської системи. На ринку відбулося поступове зниження вартості депозитних ресурсів [36].

Наразі український індекс ставок за депозитами фізосіб (UIRD) в гривні на 12 місяців зріс на 0,06%, на 9 місяців — на 0,09%, на 3 місяці — на 0,01%. При цьому ставки на 6 місяців не змінилися.

Ставки за депозитами фізичних осіб в доларах не змінилися, а в євро — знизилися (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Український індекс ставок за депозитами фізосіб (UIRD)
у II-му кварталі 2018 року***

Термін	Розмір ставки, %	Зміни порівняно з попереднім періодом (+/-)
Ставки за депозитами фізичних осіб (UIRD) в українській гривні		
12 місяців	14,18	0,06
9 місяців	14,11	0,09
6 місяців	14,04	0
3 місяці	13,30	0,01
Ставки за депозитами фізичних осіб (UIRD) в доларах США		
12 місяців	3,33	0
9 місяців	3,13	0
6 місяців	2,75	0
3 місяці	2,06	0
Ставки за депозитами фізичних осіб (UIRD) в Євро		
12 місяців	1,94	-0,02
9 місяців	2,03	0
6 місяців	1,42	-0,02
3 місяці	1,05	-0,03

*Джерело: За даними агентства «Thomson Reuters» на 19.07.2018 [40]

Основні проблеми, які мають вплив на розвиток банківської системи України в цілому та розвиток депозитного ринку зокрема:

- банки утримують на балансі значні обсяги проблемних активів, що погіршує якість портфелю в цілому по банківському сектору;
- банківська система являє собою зараз фрагментовану сукупність банків та не має стійких підвалин для подальшого розвитку, який ускладнений обмеженістю джерел поповнення капіталу, зниженням обсягів кредитування, девальвацією національної грошової одиниці;

- регулятор не в змозі проводити належний багаторівневий макропруденційний нагляд за банківським сектором та вчасно застосовувати систему раннього реагування на фінансово-валютні ризики;
- ризик фінансової безпеки через скорочення чисельності банківських установ провокує монополізацію фінансового ринку, коли з часом банки залучатимуть депозитні вклади за заниженими відсотковими ставками, але при цьому диктуватимуть високі монопольні ціни на послуги;
- посилення негативних прогнозів щодо розвитку світової економіки й особливо ринків сировини, що для України стримуватиме приплив зовнішніх приватних інвесторів і кредиторів;
- широке рефінансування комерційних банків, які мають статус проблемних;
- нереалістичні графіки проведення докапіталізації банків за результатами стрес-тестування та слабкий контроль за їх виконанням;
- засади корпоративного управління банків не співвідносяться з надбаннями світової практики;
- сформована фінансова інфраструктура не відповідає потребам банківського ринку та економіки в цілому [36].

Напрями вирішення зазначених проблем в розвитку ринку депозитів наведені у таблиці 2.6.

На думку експертів, саме вилучення українцями коштів із банківської системи – основний фактор, який диктує сьогодні більшість змін, що відбуваються в сегменті депозитів, і формує практично всі умови, які пропонують закладами банки.

Таблиця 2.6

**Основні проблеми залучення депозитних ресурсів в Україні та
напрями їх вирішення***

Проблеми і завдання	Розв'язання проблемних завдань
1	2
1. Розробка депозитної політики, привабливої для клієнтів, з одного боку, та прибуткової для банків - з іншого:	1) Розробка простих і зрозумілих споживачу депозитних продуктів, які б не потребували значних витрат з боку банку; врахування інтересів певного сегмента споживачів, на який орієнтується банківська установа; 2) Розвиток новітніх банківських технологій, поліпшення якості обслуговування банком клієнтів; 3) Використання широкої номенклатури депозитних послуг, а також застосування сучасних технологій їх розробки.
2. Формування довіри у потенційного клієнта:	1) Формування бездоганної ділової репутації банку; 2) Забезпечення фінансової стійкості та надійності банку; 3) Ретельне та постійне вивчення інтересів і запитів вкладників - юридичних та фізичних осіб, надання найзручніших форм депозитного обслуговування (тобто мінімізація витрат часу для них).
3. Підвищення зацікавленості індивідуальних осіб у розміщенні своїх коштів на вкладних рахунках:	1) Переорієнтація депозитної політики на нові джерела ресурсів, її модернізація та перегляд цілей; 2) Запровадження новітніх організаційних форм ведення депозитних рахунків населення; активніше використання можливостей з комплексного обслуговування клієнтури, тобто необхідність надання індивідуальним вкладникам додаткових послуг, які супроводжують взаємини із банком у процесі традиційного депозитного обслуговування.
4. Використання цінкових методів залучення ресурсів:	1) Формування банками адекватної процентної політики, спрямованої на залучення та стійке утримання коштів населення на депозитних рахунках.
5. Використання нецінових методів залучення ресурсів:	1) Розповсюдження реклами; поліпшення якості обслуговування клієнтів; розширення спектра депозитних послуг; комплексне обслуговування; додаткові види послуг за вкладами; розширення філіальної мережі; 2) Залучення до роботи в банку досвідчених менеджерів, які володіють навичками розробки та впровадження пакетів депозитних послуг.

Джерело: складено на основі [2]

Отже, депозитний ринок в Україні розвивається і, хоча ставки за депозитними вкладами за останні роки знизилися, потенціал і динаміка розвитку високий.

2.2. Аналіз депозитної діяльності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» працює на українському фінансовому ринку з 2005 року. За даними Національного банку України на 1 січня 2018 року, його найбільшими акціонерами були Сергій Лагур (17,5% акцій), Степан Івахів (23,3%), Андрій Попов (9,7998%), Петро Диминський (5,67%), Інна Москаленко (5,01%), Жанна Димінська (4,33%), Валерій Горбатюк (4,19%).

За розміром чистих активів на 1 січня 2018 року ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» займав 30-е місце (4,343 млрд. грн) серед діючих банків України [56].

На 1 січня 2018 року кількість працівників ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» склала 435 осіб, в той час як на 1 січня 2017 року кількість працівників складала 247 осіб, тобто відбулося зростання кількості персоналу на 188 осіб або 76% [34].

Стратегія розвитку Банку сьогодні — це створення універсального банку. Банк намагається надати своїм клієнтам весь спектр банківських послуг, починаючи від збереження та примноження його коштів до кредитування, дати можливість комфортно і швидко здійснювати перекази як всередині країни так і міжнародні, дати Клієнту якісні кредитні та карткові продукти [34].

Серед основних видів діяльності ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень»: кредитно-депозитні операції, розрахунково-касове обслуговування клієнтів, валютні операції, операції з цінними паперами, операції з платіжними картками, документарні операції. Також ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» активно працює на міжбанківському ринку: використовує інструменти міжбанківського ринку для оперативного розміщення – залучення ресурсів, а також для проведення валютно-обмінних операцій як в інтересах клієнтів, так і за рахунок власної валютної позиції [34].

З 2006 року ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» є учасником міжнародної платіжної системи SWIFT. З 2008 року БІЗ-Банк став членом Міжнародної платіжної системи “Visa International”, отримав реєстраційне свідоцтво Національного банку України, що підтверджує право випуску платіжних карт Visa International, та розпочав емісію платіжних карт даної системи [34].

Але є й негативні сторони діяльності ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень». В червні 2018 року Національний банк України (НБУ) наклав штраф у розмірі 5 млн. грн. на ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» і наголосив на зміні його голови правління за здійснення ризикової діяльності в сфері фінансового моніторингу. Ризикова діяльність полягає, зокрема, в проведенні (в тому числі на підставі документів, які не відповідають дійсності) по рахунках пов'язаних між собою клієнтів-юридичних осіб великомасштабних (понад 7 млрд грн) фінансових операцій, що містять ознаки таких, які можуть бути пов'язані з легалізацією кримінальних доходів, здійсненням фіктивного підприємництва. НБУ прийняв рішення вимагати заміни голови правління цього банку та члена правління, відповідального за проведення фінансового моніторингу [42].

Депозитна політика банку загалом і ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» зокрема – це стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації її джерел. Мета депозитної політики полягає в досягненні максимального прибутку за всебічного задоволення потреб клієнтів у депозитних послугах.

Порядок реалізації депозитної політики досліджуваного банку підпорядковано чіткій послідовності дій з приводу її розробки та функціонування (рис. 2.4). Кожен з етапів формування депозитної політики банку безпосередньо пов'язаний з іншими і є обов'язковим для формування оптимальної депозитної політики і правильної організації депозитного процесу.

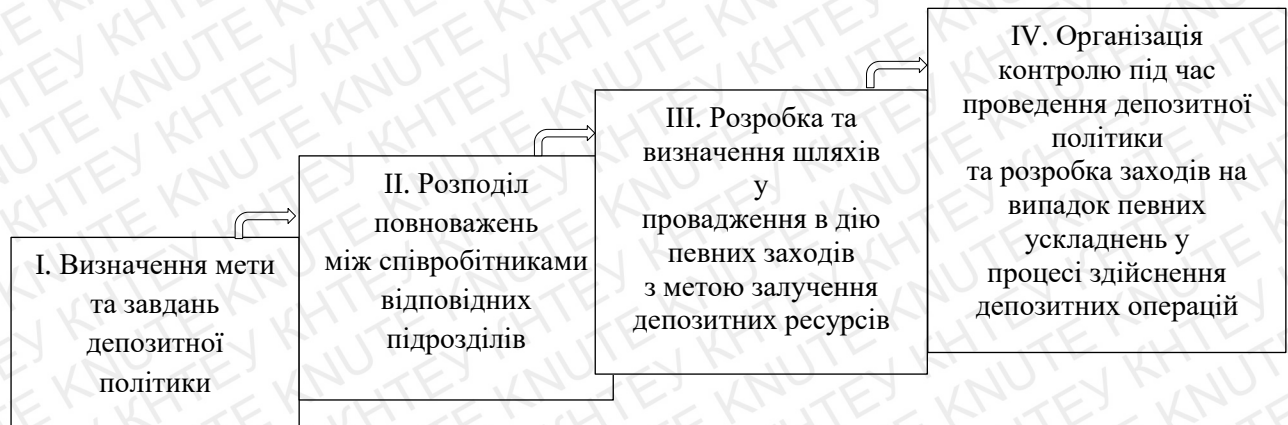

Рис. 2.4. Етапи формування депозитної політики ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» [авторська розробка]

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» виступає банком-агентом з виплати гарантованих сум відшкодування вкладникам, через Автоматизовану систему виплат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [34].

Основні загальні показники діяльності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» подано в додатку А.

Аналізуючи згруповані за фінансовою звітністю ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» дані, ми можемо побачити, що протягом досліджуваного періоду майно банку дещо зменшилося – протягом 2015-2017 рр. активи банку зменшилися на понад 1 млн грн. або на 20%. Має місце зменшення як активних, так і пасивних операцій, хоча з'явилися кошти в інших банках та інвестиційна нерухомість.

Проаналізуємо депозитний портфель банку (табл.2.7).

Як видно з таблиці 2.7, обсяг депозитних коштів клієнтів у 2017 році збільшився на 583,1 млн.грн. або на 23,5% порівняно з 2016 р., але у порівнянні з 2015 р. цей обсяг зменшився на 637,4 млн.грн. або на 17,2%.

При цьому у 2015-2017 рр. більшу питому вагу займали депозитні кошти фізичних осіб, а станом на кінець 2-го кварталу 2018 р. переважають вже депозитні кошти фізичних осіб, хоча поки і незначно.

Таблиця 2.7

Склад та структура депозитного портфелю ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень»*

Показники	2015		2016		2017		На 01.07.2018 р.		Відхилення 2017 р. від 2015 р. (+/-)	
	залишок, млн. грн.	част-ка, %	залишок, млн. грн.	част-ка, %	залишок, млн. грн.	част-ка, %	залишок, млн. грн.	част-ка, %	абсолютне	відносне, %
Депозитні кошти юридичних осіб	2276,4	61,46	1361,70	54,83	1614,09	52,63	1450,6	49,13	-662,31	-29,09
Депозитні кошти клієнтів (фізичних осіб)	1427,6	38,54	1121,80	45,17	1452,50	47,37	1502,0	50,87	24,90	1,74
Всього	3704	100,0	2483,50	100,0	3066,59	100,0	2952,6	100,0	-637,41	-17,21

*Джерело: Складено за даними [34]

Проілюструємо табл. 2.7 графічно (рис.2.5).

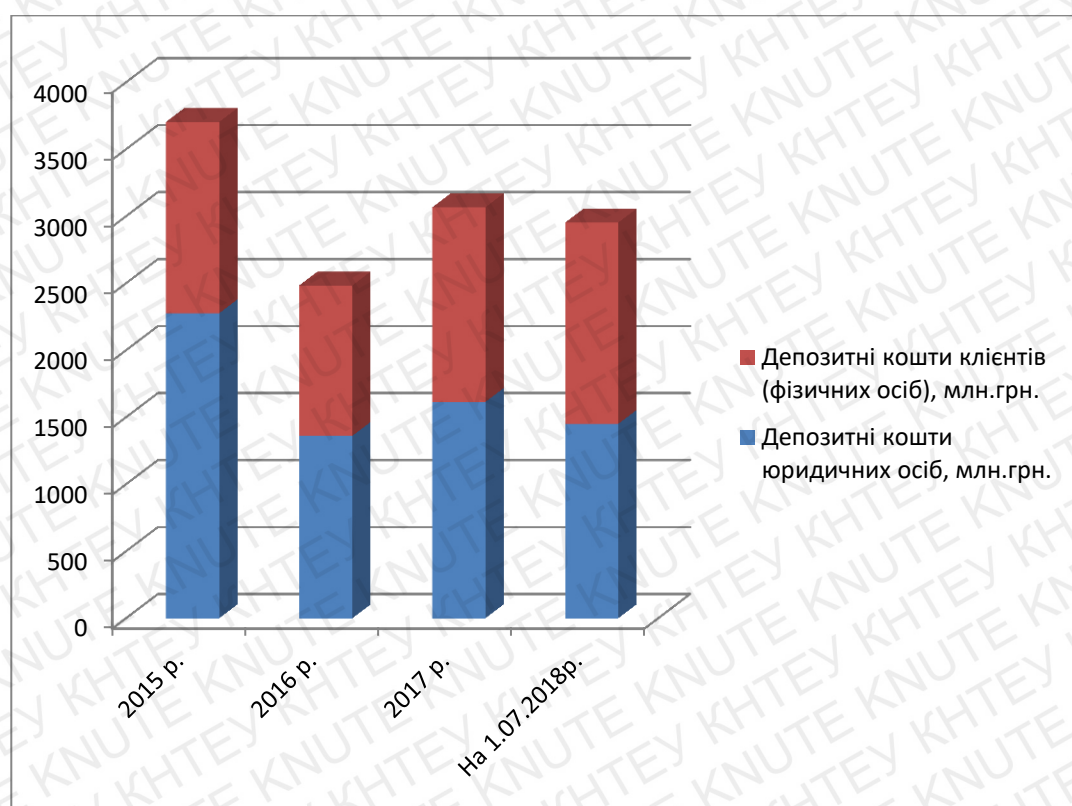

Рис.2.5. Динаміка та структура депозитного портфелю ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ», млн.грн.*

*Джерело: складено автором за даними [34]

В процесі планування ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» проводить аналіз окремих груп населення стосовно їх фінансового та соціально-психологічного стану (проводиться аналіз середнього доходу населення, схильність потенційних клієнтів до того, щоб зберігати свої кошти в банку). При цьому менеджери банку розділяють потенційних клієнтів за віковим критерієм (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Групи вкладників-фізичних осіб ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень»
за віковим критерієм***

Група вкладників	Вік клієнта, років	% депозитів
1	21-30	5
2	31-40	23
3	41-51	44
4	52 та більше	28

*Джерело: Складено за даними [34]

Результатом аналізу груп населення є визначення чи готові клієнти тієї чи іншої вікової групи на співпрацю з банком.

Планування загального обсягу депозитів тісно взаємозв'язане з обсягом активних операцій, які ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» планує проводити, та обсягами інших депозитних та недепозитних джерел залучення ресурсів.

Депозитна діяльність ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» – одна із основних рис, за якою банк є упізнаваним у громадськості. Структура депозитного портфелю банку представлена у таблиці 2.8.

Реальна практика надання ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» депозитних послуг показує, що в умовах відносно спокійної ситуації на фінансовому ринку найбільш стабільними серед населення є накопичувальні депозити. Приблизно 43% клієнтів ставлять за мету «примноження заощаджень», отже частка накопичувальних депозитів передбачається у розмірі 30-35% від обсягу депозитного портфелю.

Таблиця 2.8

**Структура депозитного портфеля ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА
ЗАОЩАДЖЕНЬ» станом на 01.07.2018 р.***

Види депозитів	Частка, %
Група 1: СТРОКОВІ ДЕПОЗИТИ (гривня)	
- Депозити до року	4
- Депозити на 12 міс.	1
- Депозити із щомісячною виплатою відсотків	8
- Строкові депозитні вклади	12
- Строкові депозити із щомісячною виплатою відсотків	16
- Сертифікати	1
Група 2: ДЕПОЗИТИ ДО ЗАПИТАННЯ (гривня)	
- До запитання	0,5
- Поточні рахунки	0,5
Група 3: ОЩАДНІ ДЕПОЗИТИ (гривня)	
- Накопичувальний депозит	18
Група 1: СТРОКОВІ ДЕПОЗИТИ (валюта)	13
- Депозити до року	3
- Депозити на 12,18 місяців	1
- Сертифікати	13
- Строкові депозити	8
- Строкові депозити із щомісячною виплатою відсотків	
Група 2: ДЕПОЗИТИ ДО ЗАПИТАННЯ - 1% (валюта)	
- До запитання	1

*Джерело: Складено за даними [34]

У червні 2017 року ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» запровадив унікальний картковий продукт — «Прибутковий гаманець». По суті, це платіжна картка, яка працює як розрахункова і як накопичувальна. Це свого роду депозитний продукт, але при цьому Клієнт має доступ до своїх коштів 24 години на добу 365 днів на рік. Це дуже зручно, особливо для вирішення термінових і непередбачуваних фінансових питань.

Наразі ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» проводить акцію як для діючих так і нових клієнтів — фізичних осіб та надає можливість оформити депозити за ставкою до 16,75% річних у гривні, 4,75% у дол. США, 3,75% в євро.

Усі депозитні програми для фізичних осіб ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» наведено в додатку Б.

Проаналізуємо депозитні програми для корпоративних клієнтів та клієнтів малого і середнього бізнесу (МСБ) в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Депозитні програми для корпоративних клієнтів та клієнтів малого і середнього бізнесу (МСБ) в ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»*

Вид депозитної програми	Виплата відсотків	Поповнення	Часткове зняття	Капіталізація
Стандартний	щомісяця	немає	немає	немає
Накопичувальний	щомісяця	є	немає	немає
Інвестиційний	в кінці терміну	немає	немає	немає
Універсальний	щомісяця	є	є	300000 грн.
Овернайт	в кінці терміну	немає	немає	немає
Депозитна лінія	в кінці терміну	немає	немає	немає

*Джерело: Складено за даними [34]

Аналізуючи таблицю 2.9, ми бачимо, що найбільш вигідні умови для юридичних осіб можна отримати за депозитною програмою «Універсальний».

Плануючи розмір твердого залишку коштів на рахунках клієнтів, менеджери маркетингового департаменту ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» аналізують фактичний розмір залишків на вкладних рахунках в попередні роки по банку та банків-конкурентів в динаміці. Найбільш прогнозованими є строкові депозити в банку, тому що вони залучаються банком на певний строк, про що вказується в депозитному договорі. При цьому забрати кошти з цього рахунку раніше встановленого терміну може змусити вкладника у випадках:

- несприятливих змін в економіці країни;
- погіршення фінансового стану банку;
- зміни депозитної політики в банку (достатньо відчутне зниження процентної ставки за вкладами, збільшення мінімальної суми вкладу та інше).

Довгострокові депозити є затребуваним інструментом інвестування, тому що за ними клієнт отримує максимальний дохід. Короткострокові вклади обирають клієнти, які мають чіткі фінансові плани по використанню коштів в найближчій перспективі, а також нові вкладники, які бажають познайомитися з банком і оцінити рівень його сервісу.

Банк зацікавлений в подовженні своєї ресурсної бази, щоб отримати більш стійкий ресурс для кредитування. Тому цінова політика банку в області депозитних ставок орієнтована на максимальну привабливість довгих депозитів. Ситуативна потреба в короткому ресурсі може бути задоволена за рахунок акційних пропозицій.

Слід зазначити, що в даний час спостерігається зміщення переваг клієнтів на більш тривалі терміни (1 рік), що обумовлено активізацією бізнесу і стимулюванням з боку банків таких рішень тому ставки на вклади терміном 1 рік стабільно вище. Така тенденція зберігається до кінця 2018 року як закладами в національній, так і в іноземних валютах.

2.3. Оцінка конкурентоспроможності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» на ринку депозитних послуг

За даними порталу minfin.com.ua, який формує рейтинг стійкості банків на підставі інформації з офіційних і відкритих джерел, до рейтингу увійшли банки з портфелями роздрібних депозитів від 1 млрд. грн. [40].

Фінансові установи отримують бал від 1 до 5 залежно від показників, що характеризують їхню стійкість до стресів і лояльність вкладників: враховується якість активів, ліквідність, можливість зовнішньої підтримки, приріст вкладів, платіжна репутація і т.д.

Отже, ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» не входить в десятку банків-лідерів на українському ринку, в тому числі за депозитними операціями.

За своїми показниками діяльності аналізований банк входить в ТОП-30 банківських установ України. Рейтингові показники провідних українських банків наведено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Рейтинг стійкості банків України за підсумками 1-го кварталу 2018 р.*

Банк	Загальний рейтинг	Стресостійкість	Лояльність вкладників	Оцінка аналітиків	Місце в рейтингу по депозитах фізосіб
Рейффайзен Банк Аваль	4,52	4,7	4,1	4,82	5
Укрсиббанк	4,43	4,5	4,1	4,82	8
Креді Агріколь Банк	4,29	4	4,3	4,91	13
ОТП Банк	4,18	4,2	4,1	4,29	9
Кредобанк	3,97	3,6	4,2	4,47	15
ПроКредит Банк	3,91	3,7	3,9	4,29	16
Укргазбанк	3,90	3,3	4,3	4,56	6
Ощадбанк	3,80	3,1	4,6	4,02	2
Укрексімбанк	3,60	3,2	3,9	4,02	4
ПриватБанк	3,56	3,2	3,6	4,29	1
БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	2,51	2,2	3,1	2,24	28

Джерело: складено автором на основі [10]

Загалом в зазначеному рейтингу присутній 31 банк. Як ми бачимо, ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» займає в цьому рейтингу загально 30-ту позицію, однак за рейтингом депозитів фізосіб досліджуваний банк має вищу позицію – 28-у (на 1-ому місці за рейтингом депозитів фізосіб знаходиться ПриватБанк, на 2-ому та 3-ому – відповідно Ощадбанк та Альфа-банк) [10].

При розрахунку рейтингу використовуються такі чинники, що визначають рівень якості депозитів банку [40]:

1. Стресостійкість банку - здатність банку протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам, на яку впливають показники:

- залежність від вкладів фіз. осіб;
- якість фондування;
- прибутковість;
- ліквідність;

- достатність капіталу;
- масштаб діяльності.

2. Лояльність вкладників - прихильність клієнтів банку до його депозитних продуктів і успішність діяльності банку на роздрібному сегменті депозитного ринку, яку визначають:

- частка банку на ринку роздрібних депозитів;
- абсолютне зростання роздрібного портфелю вкладів за квартал;
- відносне зростання роздрібного портфелю вкладів за квартал;
- досвід роботи на ринку;
- платіжна репутація банку.

3. Оцінка аналітиків - середня оцінка надійності банку з точки зору пулу експертів.

По кожному з трьох чинників (стресостійкість банку, лояльність вкладників, оцінка аналітиків) банк може набрати від 1 до 5 проміжних балів.

Проміжний бал кожного фактору (стресостійкість, лояльність) залежить від зваженої суми первинних балів їх складових.

Первинні бали за складовими (від 1 до 5) залежать від діапазону значень в які потрапляє відповідний показник [40]:

1. Стресостійкість банку

- залежність від вкладів фізичних осіб: частка вкладів фізичних осіб в зобов'язаннях. Високі значення коефіцієнта свідчать про вищу схильності банку до паніки серед вкладників. Емпіричні результати дефолтів 2014-2015 рр. свідчать, що в банках з тимчасовою адміністрацією середня частка вкладів фізичних осіб в зобов'язання була відносно більшою.

- якість фондування: банки з мажоритарними іноземними власниками з країн з інвестиційним суверенним рейтингом (5б.), банки з мажоритарними іноземними власниками країн з спекулятивним суверенним рейтингом (4б.), банки з державним капіталом (3б.), іноземні банки з великими політичними ризиками або банки з міноритарною іноземною

участю, або вітчизняні системно важливі банки (2б.), інші вітчизняні приватні банки (1б.).

- прибутковість: ROA (рентабельність активів)
- ліквідність: доля ліквідних засобів в ресурсах банку
- достатність капіталу: відношення капіталу до активів
- масштаб діяльності: визначається місцем банку в рейтингу активів НБУ.

2. Лояльність вкладників:

- частка банку на ринку роздрібних депозитів: Market Share
- абсолютний ріст роздрібного портфелю вкладів за квартал:

В умовах високої волатильності валютного курсу, проміжний бал розраховується як середнє арифметичне балів за валютним (номінованим в доларах) і гривневим (номінованим в національній валюті) депозитним портфелем [40].

- відносний ріст роздрібного портфелю вкладів за квартал.

В умовах високої волатильності валютного курсу, проміжний бал розраховується як середнє арифметичне балів за валютним (номінованому в доларах) і гривневому (номінованому в національній валюті) депозитного портфеля.

- досвід роботи на ринку: кількість років існування банку і кількість пройдених фінансових криз.
- платіжна репутація банку: невиконання внесків, масові протести вкладників в діапазоні останніх 3 років (1 бал), невиконання внесків, масові протести вкладників більше 3-х років тому / реалізований дефолт по невідкладним зобов'язанням (2 бали), реалізований дефолт по невідкладних зобов'язаннях більше 3-х років назад / технічний дефолт по невідкладним зобов'язанням, реструктуризація, пролонгація заборгованості, державна рекапіталізація (3 бали), технічний дефолт по невідкладним зобов'язанням, реструктуризація, пролонгація заборгованості, державна рекапіталізація більше 3-х років тому / випадки введення

тимчасової адміністрації без попередніх «симптомів» (4 бали), відсутність такого роду випадків (5 балів).

Межі 5-ти діапазонів для присвоєння балів по кожному показнику розраховуються математично в залежності від розподілу значень показників по вибірці банків, наприклад [40]:

- 1 бал, якщо значення $<(-1)$ стандартне відхилення від середнього значення;
- 2 бали, якщо значення $<(-0,25)$ стандартного відхилення від середнього значення;
- 3 бали, якщо значення $<(+0,25)$ стандартного відхилення від середнього значення;
- 4 бали, якщо значення $<(+1)$ стандартне відхилення від середнього значення;
- 5 балів, якщо значення $> (+1)$ стандартне відхилення від середнього значення.

Таким чином, автоматично враховується динаміка середньоринкових показників і мінімізується вплив суб'єктивного фактора на результати рейтингування. У разі сильних аномальних відхилень ряду показників від нормального розподілу допускаються експертні способи визначення діапазонів для присвоєння первинних балів, при цьому статистичні параметри «нестандартного» розподілу (середнє арифметичне, медіана, стандартне відхилення, максимальні і мінімальні значення і т.д.) також беруться до уваги.

Банки, які втратили платоспроможність через поточні масові невиплати депозитів виключаються з рейтингу.

Первинний бал за показник «прибутковість» розраховується так [40]:

- якщо прибутковість Банку А дуже висока ($ROA > 0,3\%$), банк отримає 5 первинних балів;
- якщо $0,15\% < ROA < 0,3\%$, банк отримає 4 бали;
- якщо $(-0,05\%) < ROA < 0,15\%$, банк отримає 3 бали;

- якщо $(-0,2\%) < ROA < (-0,05\%)$, банк отримає 2 бали;
- якщо $ROA < (-0,2\%)$, банк отримає всього 1 бал.

Аналогічним чином розраховуються бали по чотирьом іншим складовим фактора «стресостійкість».

Всі вищенаведені показники можна використати для оцінки конкурентоспроможності нашого банку.

Останній рейтинг портал мінфін опублікував за даними офіційної звітності банків станом на 14 травня 2018 р. В ньому ПАТ займає 30 позицію з рейтингом 2,51 (табл.2.11).

Таблиця 2.11

**Показники загальної конкурентоспроможності ПАТ «БАНК
ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»***

Стресостійкість		бали	Лояльність вкладників	Бали
Загальний бал		2,2	Загальний бал	3,1
Залежність від вкладів фізосіб	45,54	Частка банку на ринку роздрібних депозитів	0.34%	1
Якість фондування	—	Абсолютний зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал	139,48 млн грн	3
Прибутковість	0,06%	—	-0,85 млн долл	—
Ліквідність	6,34%	Відносне зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал	31,5% грн	3,5
Достатність капіталу	13,26%	—	-2,13% дол	—
Масштаб діяльності банку	—	Досвід роботи на ринку	з 2005-08-09	3
—	—	Платіжна репутація банку	0	5

Джерело: складено автором на основі [40]

Аналізуючи таблицю 2.11, ми можемо зробити висновок, що рівень конкурентоспроможності досліджуваного банку ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» є задовільним, але ще доволі низьким, через що банк не входить в десятку лідерів на ринку депозитних послуг серед банківських установ України.

Провівши дослідження умов розміщення вкладів у гривні терміном на 6 місяців, були виявлені найкращі банківські пропозиції щодо депозитів (з будь-якою виплатою відсотків і не залежно від можливості часткового зняття з вкладу або поповнення) [12].

Станом на 1 травня 2018 року депозитні вклади у гривні пропонують 43 банки України. Середня ставка за такими депозитами складає близько 12% річних. Загальна кількість депозитних програм на вказаний термін – понад 400.

Нижче в таблиці відображені по одній кращій пропозиції від банку (з точки зору вартості) для згаданих умов (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

ТОП-10 найкращих депозитних програм в Україні для фізичних осіб (на 6 місяців у гривні) станом на 1.05.2018 р. [12]

Банк/Програма	Ставка	Умови
RwSбанк/ Повага	16,50	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 1 000,00 Поповнення: немає Зняття: немає
Банк інвестицій і заощаджень/ Прибутковий	15,75	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 200 000,00 Поповнення: немає Зняття: немає
Полтава-банк/ Пенсійний внесок	15,50	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 1 000,00 Поповнення: немає Зняття: немає
Укргазбанк/ Строковий з продовженням, % в кінці терміну	15,25	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 100 000,00 Поповнення: так Зняття: немає

Продовження табл. 2.12

1	2	3
РАДАБАНК/ Ого	15,25	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 1 000,00 Поповнення: немає Зняття: немає
Універсальний банк/ Терміновий	15,25	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 500 000,00 Поповнення: немає Зняття: немає
Вперед Банк/ Крок назустріч стандарт	15,10	Виплата відсотків: щомісяця Мін. сума: 1 000,00 Поповнення: так Зняття: немає
Конкорд Банк/ для пенсіонерів	15,00	Виплата відсотків: щомісяця Мін. сума: 500,00 Поповнення: немає Зняття: немає
Idea Bank (Ідея Банк)/ Безпечний (% в кінці терміну)	15,00	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 1 000,00 Поповнення: немає Зняття: немає
Укрсоцбанк/ Терміновий	15,00	Виплата відсотків: в кінці терміну Мін. сума: 100 000,00 Поповнення: так Зняття: немає

Загалом по ринку строкові вклади формують близько 70% портфеля коштів фізичних осіб, з них 56% розміщені на терміни до 1 року.

Максимальну прибутковість за досліджуваними вкладками пропонує RWS bank – 16,5% річних за вкладом «Respect».

Як бачимо ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» має другу позицію в зазначеному рейтингу.

Портал minfin.ua пропонує наступний рейтинг конкурентної позиції банків за найкращими умовами надання депозитів (табл. 2.13).

Аналізуючи табл. 2.13, можна побачити, що ПАТ «Банк інвестицій і заощаджень» за цим рейтингом посідає 6 місце, що є гарним результатом, оскільки показує доволі привабливі умови, в той час як сам банк є доволі стабільним.

Проаналізуємо ставки за депозитами фізичних осіб у валюті – дані по 30-ти найбільших банках України наведено в додатку В.

Таблиця 2.13

**Рейтинг найкращих депозитних програм банків України для
юридичних осіб за даними порталу minfin.com.ua [40]**

№	Банк	Депозитна програма	Відсотки %, терміни	Мінімальна сума, грн	Дохід, грн.
1	РВС Банк	Депозит для бізнесу	18,5 / 12 місяців	1000	2737
2	Вернум Банк	Банківський вклад Σ-Класичність	17,5 / 3 місяці	10000	2589
3	Комерційний Індустріальний Банк	Депозитна лінія	17,5 / 185 днів	5000	2589
4	Агропросперіс Банк	Строковий	15,0 / 12 місяців	0	2376
5	Ідея Банк	Класичний	15,75 / 3 місяці	1000	2330
6	БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	Інвестиційний	15,5 / 3 місяця	1000	2293
7	Скай Банк	Строковий (без без можливості дострокового розірвання)	15,5 / 12 місяців	10000	2293
8	Таскомбанк	Строковий (без без можливості дострокового розірвання)	15,5 / 12 місяців	5000	2293
9	Альфа-Банк	Оперативний	14,5 / 271 банк	5000	2145
10	Піреус Банк	Стандартний	14 / 12 місяців	1000	2071
11	ПриватБанк	Строковий	14 / 6 місяців	1	2071
12	Райффайзен Банк Аваль	1 місяць	10 / 1 місяць	1000	1548
13	Укрсиббанк	12 місяців	6 / 12 місяців	1000	888

В таблиці 2.14 наведено місце ПАТ «Банк інвестицій і заощаджень» в рейтингу депозитів за різними термінами, що складено за даними додатку В.

Найкращі конкурентні позиції (умови депозитів) серед 30-ти банків України ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» має за депозитами на вимогу (в доларах) – ПАТ «Банк інвестицій і заощаджень» тут посідає 3 місце, а в євро найкращі умови запропоновані для депозитів терміном 6 місяців і на вимогу.

Таблиця 2.14

**Позиції ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ І ЗАОЩАДЖЕНЬ» серед виплат
відсотків за депозитними вкладами станом на кінець
II-го кварталу 2018 р.***

Банк Інвестицій та Заощаджень	Депозити в доларах за термінами					Депозити в євро за термінами				
	3 місяці	6 місяців	9 місяців	12 місяців	На вимогу	3 місяці	6 місяців	9 місяців	12 місяців	На вимогу
Позиція серед 30 банків	5 місце	5 місце	—	4 місце	3 місце	6 місце	4 місце	—	5 місце	4 місце

*Джерело: авторська розробка на основі [34, 35, 40]

Банк Кредит Дніпро виявився лідером за виплатами відсотків, коли мова йшла про короткострокових доларових вкладах. Він давав 5,37% за доларовий депозит на 3 місяці. ВТБ більше інших платив за довгострокові депозити – 6,58% за річний доларовий внесок.

Найнижчі відсотки пропонували Райффайзенбанк Аваль, Креді Агріколь, ОТП і Кредобанк. Ставки по доларових депозитах в цих банках коливалися від 0,01% до 1,13% в залежності від терміну.

За короткостроковими депозитами в євро більше за інших сплачує банк Кредит Дніпро – середня ставка за вкладами на 3 місці становила 4,37%. А що стосується річних депозитів у євровалюті, то найбільше сплачує ВТБ – 6,09%. Найнижчі ставки за вкладами в євро були в ОТП, Креді Агріколь Банку і Кредобанку – від 0,01 до 0,74%.

Також доцільним буде провести аналіз депозитного рейтингу серед банків України, що дасть можливість оцінити конкурентну позицію ПАТ «Банк інвестицій і заощаджень» на ринку депозитних послуг (табл.2.15).

Таким чином, ми бачимо, що рейтинг аналізованого банку високий – банк займає 7-му позицію наразі серед банків України, при цьому ця позиція є доволі стабільною. В останній рейтинг не потрапили 10 банків України, які були в ньому раніше.

Таблиця 2.15

Депозитний рейтинг банків України (ТОП-10)*

Банк	Рейтинг	Дата присвоєння	Дата оновлення
АЛБТБАНК	5	24.02.09	08.11.18
МТБ Банк	5	24.02.09	30.10.18
Піреус Банк МКБ	5	24.02.09	30.10.18
ПУМБ	5	11.06.09	16.07.15
ТАСКОМБАНК	5	27.12.12	30.10.18
Універсал Банк	5	24.02.09	30.10.18
Банк інвестицій та заощаджень	4+	18.11.11	30.10.18
Південний	4+	24.02.09	30.10.18
А-Банк	4	24.07.18	30.10.18
КРИСТАЛБАНК	4	14.03.17	30.10.18

*Джерело: складено за даними [35]

Проведемо оцінку конкурентоспроможності ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» за методом рангів (табл.2.16).

Таблиця 2.16

Оцінка конкурентоспроможності банків на ринку за методом рангів станом на 1 січня 2018 р.

Банки	Показники конкурентоспроможності				Ранги				Разом	Середнє значення рангу
	Обсяг капіталу, млн. грн.	Чистий прибуток, млн.грн.	Чиста процентна маржа, %	Рентабельність активів, %	Обсяг капіталу,	Чистий прибуток банку	Чиста процентна маржа	Рентабельність активів		
Приват-банк	254805,0	(23914)	0,002	-	3	1	1	1	6	1,5
Ощадбанк	233842,5	558,5	1,5	0,23	2	1	2	3	8	2
БІЗ-Банк	4342,7	9,3	1,8	0,21	1	2	3	2	8	2

Як зазначалося раніше (табл.2.10), 1-е та 2-е місця за загальним рейтингом депозитних послуг займають такі банки як ПАТ «ПриватБанк» та ПАТ «Ощадбанк», тому ми обрали їх для аналізу конкурентоспроможності. Загалом ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» має гарний рейтинг за методом рангів (найвищий бал - 3), хоча за деякими абсолютними показниками аналізований банк поступається лідерам ринку, але за відносними показниками спостерігається гарна позиція.

Отже, ми можемо зробити загальний висновок, що досліджуваний Банк є конкурентоспроможним на ринку депозитних операцій, має міцну конкурентну позицію на ринку депозитних послуг.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ НА РИНКУ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ

3.1. Шляхи підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю банку

Сучасний стан розвитку банківського сектора, який характеризується падінням прибутковості за більшістю бізнес-напрямів банківської діяльності та зростанням конкуренції на високодохідних сегментах ринку банківських послуг, зумовлює необхідність впровадження стратегічного управління конкурентоспроможністю в практичну діяльність вітчизняних банків. Це дозволяє забезпечити реалізацію цілей управління, зорієнтованих на довгостроковий ефективний розвиток банківської установи в умовах постійної зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, підвищення конкурентоспроможності банку в порівнянні з конкурентами та стійке конкурентне позиціонування на ринку [6].

Постійна кількісна та якісна зміна конкуруючих між собою банківських послуг на ринку спонукає банки до управління їх конкурентоспроможністю із застосуванням не лише політики активного (ціна виступає одночасно як об'єктом управління, так і її інструментом) чи пасивного (використання ціни для оцінки результатів діяльності банку) ціноутворення, але й політики управління якістю надання банківських послуг [33].

Контроль конкурентоспроможності банку, у загальному вигляді, призначений для виявлення як сприятливої, так і несприятливої зміни її рівня з метою нейтралізації негативних наслідків або використання можливостей, до яких можуть призвести результати вже прийнятих рішень, або зміни у зовнішньому середовищі. Визначено, що інструментарієм контролю конкурентоспроможності банку є моніторинг, аналіз, порівняння, прогнозування та стрес-тестування [16, 17].

Для підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю досліджуваного ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» пропонується структурно-функціональна модель стратегічного управління конкурентоспроможністю банку, що складається з дев'яти послідовних етапів, удосконалених на основі [26, 36, 52]:

1. Встановлення стратегічних пріоритетів банку (бачення, місії та цілей), що сприятиме кращій орієнтації банку на ринку банківських послуг в умовах загострення конкуренції.
2. Оцінка поточного рівня конкурентоспроможності банку за нефінансовими (якісними) та фінансовими (кількісними) параметрами.
3. Аналіз відхилення поточного рівня конкурентоспроможності банку від максимально можливого значення. На даному етапі потрібно дослідити основні причини недосягнення банком високого рівня конкурентоспроможності. Доцільним є проведення факторного аналізу, що ґрунтується на визначенні впливу окремих складових конкурентоспроможності банку на кінцевий результат (інтегральний показник конкурентоспроможності).
4. Проведення SWOT-аналізу. Важливо здійснювати аналіз та прогноз факторів непрямої дії (фактори зовнішнього макросередовища) та їх розподіл на ті, що створюють можливості й ті, що створюють загрози для розвитку банку. Аналогічно здійснюється аналіз та прогноз факторів прямої дії (фактори безпосереднього оточення банку). Підлягають оцінці сильні сторони та слабкі сторони банку та, в кінцевому підсумку, будується матриця SWOT-аналізу.
5. Вибір конкурентної стратегії банку, що відображає його орієнтованість на підвищення конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі. Наявність ефективної конкурентної стратегії надає банку переваги, оскільки на підставі такої стратегії управлінські рішення приймаються персоналом банку більш свідомо й активно; мінімізується непогодженість дій різних підрозділів банку; менеджери мають

можливість у процесі поточної діяльності відокремлювати головні проблеми підвищення конкурентоспроможності та завдання від менш важливих; співробітники працюють ефективніше.

6. Розроблення програми реалізації конкурентної стратегії банку, яка має бути спрямована на забезпечення конкурентоспроможності:

а) системи менеджменту (запровадження комплексного стратегічного управління банком; формування реінжинірингової структури управління; вдосконалення системи мотивації працівників; формування системи цінностей, орієнтованості персоналу на результат, корпоративної культури);

б) організаційно-технічної системи (удосконалення системи функціональних зв'язків між підрозділами та документообігу; створення сучасної функціональної інформаційної системи; розробка уніфікованих правил, процедур, посадових інструкцій);

в) фінансової системи (забезпечення щорічного зростання отриманих доходів; забезпечення прибутковості; бюджетування; здійснення пошуку та реалізації заходів з підвищення дохідності активів);

г) маркетингової системи (підвищення довіри до банку; формування ефективної системи продаж у регіонах та центрі; підвищення якості обслуговування клієнтів; створення конкурентних продуктів; збільшення переліку пропонованих послуг; позиціонування власної діяльності).

7. Впровадження розробленої програми. Зміст стадії впровадження залежить від напрямків розвитку конкурентоспроможності. Даний етап включає визначення чітких завдань, призначення відповідальних осіб та налагодження взаємозв'язків між ними, внесення необхідних змін до організаційної структури, посадових обов'язків, за необхідності підготовка та підвищення кваліфікації.

8. Контроль за виконанням стратегії, що по суті є аналізом проміжних результатів, здійснюється як в цілому по установі, так і частково за кількісними та якісними показниками відповідно до функціонального напрямку. На підставі оцінки результатів попереднього етапу

менеджмент банку робить висновок щодо досягнення стратегічних цілей управління конкурентоспроможністю.

9. Коригування дій. Протягом усього циклу забезпечення конкурентоспроможності банку відбувається коригування дій, визначення відхилень отриманих показників від запланованих для забезпечення досягнення цільового рівня конкурентоспроможності.

В таблиці 3.1 наведено пропозиції з підвищення системи управління конкурентоспроможністю депозитних послуг ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» в розрізі рівнів управління, що дозволяє більш детально описати процес забезпечення належного рівня конкурентоспроможності його послуг.

Таблиця 3.1

Функції управління конкурентоспроможністю депозитних послуг в ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень»*

Функції системи конкурентоспроможності депозитних послуг банку	Тактичне управління	Стратегічне управління
Планування	Формування завдань, складання планів та графіків реалізації нарощування конкурентоспроможності кожної окремої депозитної послуги (наприклад, відкриття депозитного рахунку для фізичних осіб)	Формування стратегії реалізації нарощування конкурентоспроможності депозитних послуг як в цілому по банку, так і по його окремих структурних підрозділах
Організація	Забезпечення реалізації поставлених планів щодо поступового нарощування конкурентоспроможності кожної окремої депозитної послуги	Побудова та забезпечення управлінського процесу нарощування конкурентоспроможності депозитних послуг через розподіл матеріальних, фінансових та трудових ресурсів між окремими напрямками операційної діяльності
Мотивація	Стимулювання суб'єктів системи управління до забезпечення конкурентоспроможності депозитної послуги	Створення системи ефективної взаємодії суб'єктів спільної діяльності у внутрішньому та зовнішньому середовищі побудованої системи управління
Контроль	Нагляд та перевірка за виконанням поставлених завдань щодо виконання належного рівня конкурентоспроможності окремих депозитних послуг	Контроль за ефективністю виконання стратегії нарощування конкурентоспроможності депозитних послуг та конкурентоспроможності банку в цілому

*Джерело: авторська розробка на основі [33]

Основною метою системи управління конкурентоспроможністю банку виступає отримання конкурентних переваг банківською послугою шляхом задоволення цінових та якісних характеристик депозитних продуктів банку з метою максимального задоволення інтересів клієнтів банку.

Варто відзначити, що в періоди економічної стабільності поведінка клієнтів банку щодо використання депозитних продуктів відрізняється від дій, які вони здійснюють в періоди кризових процесів. Це треба враховувати керівництву ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» при розробці стратегії своєї депозитної діяльності. Так, з викладеного в 2-ому розділі роботи дослідження, можна побачити, що в час, коли в економіці країни виникають кризові явища, відбувається скорочення термінів депозитних вкладів, важливою умовою депозитного договору стає дострокове зняття коштів, а також диверсифікація портфеля депозитів по валютам, однак перевага надається вкладам в іноземній валюті (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Типи поведінки споживачів депозитних послуг в умовах різного економічного середовища*

Характерні ознаки	Тип споживчої поведінки в умовах		Результати
	стабільності	в кризових умовах	
Строковість депозитних вкладів	6-12 місяців	До 3 місяців	Скорочення термінів депозитних вкладів. Важливою умовою депозитного договору є можливість вибору дати його закінчення
Валюта депозитів	Переважання гривневих вкладів	Зростання обсягу вкладів в іноземній валюті	Відбувається активний перерозподіл депозитних портфелів в залежності від валют
Види депозитних продуктів	Максимальні відсоткові ставки, можливість поповнення та пролонгації вкладу	Можливість дострокового зняття та рівень відсоткових ставок	Пріоритетними для клієнтів є вклади з можливістю дострокового зняття та вищими відсотковими ставками при збільшенні розміру депозитного вкладу

*Джерело: складено автором на основі [8]

Отже, основними напрямками підвищення конкурентоспроможності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» на ринку депозитних операцій є наступні:

- проведення інформування громадян про переваги та можливості депозитів з метою підвищення фінансової грамотності населення;
- розроблення новітніх продуктів щодо фінансового планування й управління капіталом клієнта, які полягають у тому, що спеціалісти банку складають детальний перелік доходів і витрат клієнта на рік вперед, в якому враховуються податкові зобов'язання клієнта, управління активами, пропонують узгоджені дії;
- залучення до роботи в банку досвідчених менеджерів із знаннями психології для забезпечення більш продуктивної роботи з клієнтами;
- розповсюдження реклами, яка б містила інформацію щодо умов залучення вкладів та основних аспектів депозитної політики банку, з метою формування довіри у потенційних клієнтів.

Зазначені вище напрямки дадуть можливість сформувати довгострокову довіру у клієнтів та підвищити конкурентну позицію ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» на ринку депозитних послуг.

3.2 Напрями зміцнення конкурентної позиції банку на ринку депозитних послуг

На нашу думку, конкурентоспроможність банків найкраще оцінюється через його конкурентні переваги.

Наявність передумов формування конкурентних переваг відбиває конкурентна позиція банку на ринку банківських послуг. Провідні конкурентні позиції банку в окремих сегментах характеризують високий рівень його загальної конкурентної позиції на ринку банківських послуг та наявність у банку конкурентного статусу, що є основою формування його конкурентних переваг. Відповідно, першим етапом комплексної оцінки

конкурентних переваг банку доцільно проаналізувати його конкурентні позиції в ключових сегментах ринку банківських послуг. В свою чергу, в структурі ринку банківських послуг пропонуємо виокремити наступні ключові сегменти: сегмент кредитування юридичних осіб, сегмент споживчого кредитування, сегмент банківських інвестицій, сегмент залучення коштів юридичних осіб; сегмент залучення коштів фізичних осіб; сегмент залучення строкових коштів та коштів на вимогу. Рівень конкурентної позиції банку в певному сегменті ринку банківських послуг визначається за розміром його ринкової частки, чим вищою є частка, тим вищою вважається конкурентна позиція банку [31].

Однією з найбільш актуальних можливостей щодо формування конкурентної позиції банку через активне впровадження інновацій в цій сфері.

У банківській системі активно впроваджуються передові банківські технології (для ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» це буде описано нижче). Інновації в банках сприяють зростанню рентабельності, оптимізації логістичних витрат, витрат на персонал та збільшення ефективності діяльності. Значного розвитку набуває надання віртуальних послуг (Інтернет-банкінг), за допомогою яких банк дешевше надає послуги та зазвичай мають легший доступ [53].

Зокрема, наразі відбувається поширення дистанційного обслуговування клієнтів (управління рахунками на відстані по каналах віддаленого доступу), яке надає можливість виконувати безпаперові платіжні операції з мінімальним залученням праці людей і скороченням організаційних витрат; проводити обробку платежів переважно в реальному часі, за виключенням підведення бухгалтерських звітів у кінці дня і звітності по них; прискорювати обмін інформацією між банком і клієнтами, банком і його відділеннями за допомогою комунікаційних ліній зв'язку; мінімізувати банківські ризики та ін. [32]. В контексті підвищення конкурентоспроможності банку пошук

шляхів підвищення швидкості та якості надання банківських послуг є надзвичайно актуальним.

Послуги, які банк пропонує клієнтам через дистанційне обслуговування, є практично ідентичними в порівнянні з тими, що пропонуються ним в офісі банку (управління рахунками, інвестування коштів, перекази та оплата рахунків за товари та послуги, отримання довідкової інформації, кредитні операції).

Причиною появи інноваційних банківських послуг, зокрема проведення розрахунків Інтернет-магазину, віртуальні платіжні картки, «мобільний банкінг» вважається розробка Інтернет-комерції. Поряд з цим, до піонерних технологій, які запровадили вітчизняні банки є система «Клієнт-Банк». Дана система передбачає наявність автоматизованого робочого місця як для працівників в банку, так і для клієнта, яка не передбачає наявності у останніх спеціальних знань з комп'ютерних технологій.

Поряд з цим, на сьогоднішній день головною проблемою у банківській системі України є використання в незначних обсягах (в порівнянні з світовими тенденціями) інформаційних банківських технологій, іноді застарілого програмного забезпечення, тоді як продаж багатьох інноваційних банківських послуг вимагає запровадження сучасних технологій в даній сфері. Якщо провести аналіз використання ІТ-технологій в українських банках та банках промислово розвинутих країн, то можна зробити висновок, що проблема неконкурентоспроможності вітчизняних банківських послуг на світовому ринку полягає у тому, що темпи впровадження інноваційних банківських послуг значно нижчі, ніж в світі [52].

Сьогодні більшість зарубіжних банків здійснюють весь цикл продажу (ведення переговорів, оформлення документів тощо) банківських послуг через мережу Інтернет, що в значній мірі скорочує витрати банку, які пов'язані з процедурою надання послуги в офісних приміщеннях. В той же час, в Україні Інтернет-банкінг використовується в більшій мірі в рамках надання консультаційних послуг, оскільки згідно з нормативно-правовою

базою остаточні контракти про купівлю-подаж будь-якої банківської послуги погоджуються з двох сторін на паперових носіях [29].

З цього можна зробити висновок, що забезпечення комплексності обслуговування клієнтів банку, оперативності та високої якості послуг напряму пов'язані із запровадженням новітніх інформаційних технологій (ІТ-технологій). Проведений нами аналіз показав, що в останні роки в найбільших українських банках відбувається доволі активне впровадження інноваційних нововведень з використанням ІТ-технологій (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Впроваджені інноваційні ІТ-технології в найбільших банках України [33]

№	Найменування банку	Назва проекту
1	Державний ощадний банк України	Сертифікація чіпового еквайрінгу
2	Укресімбанк	Сертифікація на відповідність вимогам міжнародного стандарту безпеки платіжних карт - PCI DSS v. 1. 2
3	ПриватБанк	Впровадження сервісу онлайн-платежів LiqPay на базі технології VISA Money Transfer; Інтернет-банк «Приват24»
4	Райффайзен Банк Аваль	Модернізація контактного центру
5	Укрсоцбанк	Створення семи макрорегіональних центрів на базі 27 філій
6	УкрСиббанк	Автоматизація процесів роботи підрозділів банку
7	Альфа-Банк	Організація мультисервісної мережі передачі голосу і даних для відділень роздрібних продажів «Альфа-Банк Експрес» на базі обладнання Cisco Systems
8	ВТБ Банк	Побудова служби підтримки користувачів (КПС)
9	ОТП Банк	Побудова катастрофостійких центрів обробки даних на базі систем зберігання і блейд-серверів компанії Dell з використанням технологій віртуалізації серверів

Поряд з цим виникає й інша проблема: банки, які хоча б запозичують ІТ-технології, напряму залежать від їхнього виробника, який власноруч не дає можливості (за допомогою певних пунктів в підписаних договорах) вдосконалювати отримані інновації, а вимагає купувати ліцензовані варіанти, які він випускає з певним запізненням в часовому вимірі. Тому проведення власних розробок ІТ-технологій дасть банку більше конкурентних переваг як на вітчизняному ринку депозитних послуг, так і на світовому.

Одним з найбільш інноваційних продуктів досліджуваного ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» є система дистанційного обслуговування

фізичних осіб на ринку депозитних послуг – Інтернет-банкінг, яка дозволяє дистанційно керувати своїм рахунками. Ця система дає клієнтам можливість формувати та передавати в Банк платіжні документи; отримувати оперативну інформацію про рух коштів на рахунках; отримувати інформацію про поточні курси валют Банку та НБУ та іншу довідкову інформацію. В табл. 3.4 наведено умови і тарифи обслуговування фізичних осіб у ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень».

Таблиця 3.4

Тарифи на обслуговування фізичних осіб в системі дистанційного обслуговування в ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» *

«Internet - banking»		
	Назва операції/послуги	Сума комісії
	Комісія за обслуговування в системі	
1.1.	Підключення до системи «Internet - banking»	Включено в вартість щомісячного
1.2.	Обслуговування (щомісячне) в системі «Internet-banking»	25 грн.
2.	Комісія за платіж, здійснений у системі	
2.1.	Перерахування коштів між рахунками Клієнта	
2.1.1.	Перерахування коштів з власного поточного/карткового рахунку на власний поточний/картковий рахунок Клієнта в межах Банку	Включено в вартість щомісячного обслуговування
2.1.2.	Погашення кредитів та відсотків за кредитами/погашення нарахованої пені за несвоєчасне погашення кредитної заборгованості з поточного/карткового рахунку	Включено в вартість щомісячного обслуговування
2.1.3.	Поповнення депозиту з поточного/карткового рахунку	Включено в вартість щомісячного
2.2.	Перерахування коштів в межах Банку	
2.2.1.	Перерахування коштів з власного поточного/карткового рахунку на поточний/картковий рахунок іншої фізичної або юридичної особи, відкритий в ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»	Включено в вартість щомісячного обслуговування
2.3.	Перерахування коштів в межах України	
2.3.1.	Перерахування коштів з поточного/карткового рахунку на поточний рахунок фізичної/юридичної особи, відкритий в іншому банку України (тільки в національній валюті)	0,5% від суми переказу, мін. 5 грн. без ПДВ
2.4.	Поповнення коштів в межах Банку	
2.4.1	Поповнення коштів з інших карткових рахунків власника Карткового рахунку або інших осіб в межах Банку згідно продукту (тарифного плану продукту):	

Продовження табл. 3.4

	Універсальна / Соціальна	0,5%
	Готівочка	1%
	Прибутковий гаманець / Платинум VIP / Зарплатно-картковий проект / Картка заощадження / Партнерський	Включено в вартість щомісячного
2.4.2.	Поповнення коштів з власного поточного рахунку або поточних рахунків інших осіб в межах Банку згідно продукту (тарифного плану продукту):	
	Універсальна / Соціальна	0,5%
	Готівочка	1%
	Прибутковий гаманець / Платинум VIP / Зарплатно-карткові проекти / Картка заощадження / Партнерський	Включено в вартість щомісячного

*Джерело: Складено за даними [34]

В рамках даної системи найближчим часом ми рекомендуємо впровадити онлайн-оформлення депозитних вкладів, а також організувати замовлення додаткових платіжних карт.

Враховуючи тенденцію міграції клієнтів в системи повного дистанційного обслуговування, ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» варто подумати про апгрейд таких традиційних операцій для фізичних осіб, як прийом готівкових грошових коштів, відкриття депозитів, оформлення платіжних карток, безготівкові грошові перекази, оформлення овердрафту. ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» необхідно організувати свої бізнес-процеси таким чином, щоб максимально перевести всі перераховані вище операції в режим онлайн.

Основними нашими пропозиціями щодо посилення конкурентної позиції ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» на ринку депозитних послуг є наступні:

1. *Неформальні канали комунікації («сарафанне радіо»)*. Неформальні канали комунікації – це насамперед ті інформаційні потоки, які передаються від знайомих до знайомих у формі рекомендацій або вражень відносно того чи іншого депозитного продукту. Правило «три до десяти» – задоволений або ж незадоволений вкладник – розповість мінімум трьом своїм знайомим про всі моменти, пов'язані з процесом оформлення депозиту. Крім того, до неформальних каналів комунікації також можна віднести різноманітні форуми, чати, спільноти в

соціальних мережах тощо. Знаючи контингент, який регулярно відвідує перелічені інформаційні ресурси, можна залучатися до них і неявним способом заявляти про потрібний депозитний продукт. Крім того, SMM-маркетинг для посилення конкурентоспроможності банку є одним з дуже потужних інструментів.

2. *Мобільні додатки.* Уже існує безліч мобільних додатків, що значно спрощують ряд операцій у різних сферах нашого життя, не винятком є й банківський сектор. Яскравий приклад – мобільний додаток CaixaMovil Store, розроблений іспанським банком La Caixa [3]. Цей додаток дозволяє здійснювати ряд фінансових операцій: перевірити баланс банківського рахунку, здійснювати платежі, одержувати консультації з приводу кредитної або дебетової картки, відстежувати доступні системи лояльності, знаходити місце розташування найближчого відділення банку (банкомату). За допомогою цього додатка обслуговується більше ніж 52% усіх платежів Іспанії, що здійснюються за допомогою мобільних пристроїв. Вітчизняним аналогом описаної технології є система «Приват24», запроваджена «ПриватБанком», яка впевнено займає лідируючу позицію на українському ринку.

У ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» доцільно створити мобільний додаток для Android, iOS, Windows Phone – цей сервіс має бути безкоштовним для клієнтів та включати різноманітні інформаційні та операційні можливості, які вже зустрічаються в інших провідних банках України і можуть бути використані в ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Аналіз функціональних можливостей мобільного додатку в ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»*

Операційна система	Інформування клієнтів	Банківські операції
Android, iOS, Windows Phone	1. Новини банку 2. Карта відділень і банкоматів 3. Інформація про продукти та послуги 4. Депозитний калькулятор 5. Каталог установ для оплати держмита/судового збору 6. Інформація про вартість десяти валют, у тому числі японську ієну та швейцарський франк 7. Конвертер валют	Доступ до всіх карток і рахунків користувача та операцій з ними (оплата товарів, послуг, переказ грошей та ін.); управління рахунком
		Онлайн-банкінг для клієнтів банку, перевипуск платіжних карток, відкриття віртуальної картки та операції з нею
		Переказ грошей з картки на картку без наявності акаунту системи

*Джерело: характеристики узагальнено на основі [24]

3. *«Гейміфікація»*. Сучасне молоде покоління уже не здивуєш яскравим рекламним роликом, вивіскою чи глянцеvim паперовим буклетом. Сьогодні маркетологи все частіше звертаються до технології «віртуальної реальності», щоб стати ближчими до молоді аудиторії. Граючи на яскравому емоційному фоні клієнта, можна поступово втягувати його в нові «завдання» і в той самий час пропонувати нові продукти. Ігровий підхід у маркетингу вже активно використовується в різних сферах, зокрема й у фінансовій. Так, Commonwealth Bank (Австралія) запустив гру Investorville, за допомогою якої моделюється процес інвестування в нерухомість. Клієнт під час гри може в реальному часі оцінювати свої ризики та отримані при цьому прибутки. Дана гра доступна в онлайн-режимі і відіграє також роль відкритого довідника. Ще одним не менш цікавим прикладом використання ігрового підходу в маркетингу є американська платформа SaveUp. Ця гра дозволяє людям зекономити

гроші та вибратись із боргів. Для того щоб увійти в гру, клієнт повинен зареєструватися на сайті та прив'язати до гри свою кредитну картку. Виконуючи ряд завдань, вони можуть зекономити до 10 дол. [3].

Для ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» така гейміфікація може бути пов'язана з віртуальною грою щодо обрахунку різних варіантів депозитних вкладів і альтернативних варіантів вкладів.

4. *Розробка нових депозитних послуг з урахуванням потреб клієнтів.* Також одним із важливих напрямків підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» на ринку депозитних послуг є запровадження нових депозитних послуг з додатковими бонусами – наприклад, пропозиція корпоративним клієнтам ефективного використання тимчасово вільних коштів під % + бонус – розміщення на депозитних рахунках на різні строки з можливістю поповнення вкладу та дострокового зняття коштів. Також корисним може бути введення програм лояльності для своїх клієнтів, що передбачає нарахування на депозити вкладом більше 25 тис. грн додаткових підвищених ставок (+0,75/1,25/1,50% до основної ставки залежно від розміру вкладу).

Можливість подальшого розвитку конкурентних переваг банку шляхом посилення існуючих та формування інноваційних банківських послуг у майбутньому характеризують нефінансові показники конкурентних переваг банківської установи, які відображають рівень інформаційно-технічного забезпечення банку і надійності банку. В системі формування ефективного портфеля конкурентних переваг банку на ринку депозитних послуг доцільним є визначення параметрів взаємозв'язку конкурентних переваг банку з їх факторними чинниками. Це дозволить розробити комплекс управлінських заходів щодо посилення конкурентних переваг банку та забезпечення його конкурентоспроможності на ринку депозитних послуг в довгостроковій перспективі [31].

3.3 Зарубіжний досвід посилення конкурентоспроможності банку

Подальша інтеграція України до міжнародного і зокрема, європейського, економічного простору призведе до посилення конкурентної боротьби на ринку банківських послуг України. Це потребує також детального вивчення і опрацювання міжнародного досвіду управління банківською системою взагалі, та конкурентоспроможністю банків зокрема.

Передусім необхідно відзначити, що у 1974 році було створено Базельський Комітет з питань банківського нагляду при Банку міжнародних розрахунків. Мета створення Комітету – міжнародна кооперація у банківській сфері з метою забезпечення розуміння ключових питань банківського регулювання та якості банківського нагляду по всьому світу [57].

У 1988 році була прийнята Угода про міжнародну уніфікацію розрахунку капіталу та стандарти капіталу Базель I, що представляла собою узгоджені міжнародною спільнотою стандарти капіталу для банків. Метою угоди було, по-перше, підвищення міцності та стабільності міжнародної банківської системи; по-друге, створення справедливої системи з високим рівнем узгодженості для зменшення нерівності конкуренції між міжнародними банками [59].

Інтеграційні процеси в Європі створили якісно нові умови для діяльності банків. Економічна інтеграція посилила концентрацію і централізацію банківського капіталу як всередині окремих європейських країн, так і на міжнародній арені. Вона стимулювала розширення зв'язків між західноєвропейськими банківськими системами. Процес банківської інтеграції в найбільш вираженій формі спостерігається в міжнародних банківських центрах, таких як Лондон, Париж, Франкфурт-на-Майні та ін. Тут іноземні банки інтегровані в національні кредитні системи, відбувається їх злиття між собою та з місцевими банками. Банківська інтеграція об'єднує національні банківські ринки в єдиний ринок, в межах якого забезпечується

можливість відкриття банків-країн членів співтовариства та надання усього спектру банківських послуг. На сучасному етапі економічного розвитку європейські банки займають лідируючі позиції. Так, серед 847 банків світу з балансовою вартістю понад 100 млрд.дол., на початок XXI століття, більша половина – європейські. Серед 25 найбільших банків світу 14 – банки країн Євросоюзу, загальна сума їх активів у 2001 р. становила 7733,13 млрд.дол., або 52,8% загальної суми активів 25 банків світу [41].

Банківські системи європейських країн займають лідируючі позиції на міжнародному фінансовому ринку. Їх діяльність характеризують як загальні принципи, так і певні особливості. До загальних принципів функціонування європейських банківських систем, на нашу думку, можна віднести дворівневу побудову, розділення функцій центрального банку та всіх інших банків, контроль з боку центрального банку та інших державних органів за діяльністю банківських установ. Водночас, характер і умови функціонування банківських систем кожної країни відрізняються певними особливостями, що пов'язано з різними історичними умовами та рівнем національної економіки в період їх формування. Особливості функціонування банківських систем європейських країн можна простежити на прикладі банківських систем Великобританії, Франції та Німеччини. Ці банківські системи мали найбільшу кількість банків та відділень, що становило найбільший фінансовий потенціал ЄС. Банки цих трьох країн тісно співпрацювали та були активними в процесах інтернаціоналізації і глобалізації. Британська банківська система базується на багатих історичних традиціях і є однією з найбільших інноваційних систем світу. Французька банківська система є універсальною, разом з тим, найбільш національною, характеризується запровадженням процесу інновацій. Німецька банківська система була теж універсальною і однією з найбезпечніших банківських систем, з високими вимогами капіталізації, системою, де вільно впроваджувались інновації [43].

Особливістю та найбільшою конкурентною перевагою універсальної банківської системи були індивідуальні відносини з клієнтами: приватними

особами, фірмами. Універсальні банки, надаючи широкий спектр послуг, обслуговували клієнтів на різних стадіях фінансового життя. Для приватних осіб – це послуги з накопичення, базові послуги ведення рахунків, виплата заборгованості, вклади та депозити, консультації та інше; для юридичних – цикл послуг з розміщення коштів, консультування, коротко- та довгострокового фінансування, придбання інвестицій, продажу фірм, злиття та інше. Банки цих трьох країн займали найвищі рейтинги серед тисячі найбільших банків світу. В 1970-1978 роках найсильніші позиції серед 300 найбільших банків світу займали 4 французьких банки, 4 німецьких банки і 4 британських банки [60]. При цьому, позиції французьких та німецьких банків зміцнювались, а британських слабшали. Це стало результатом повільного реагування британських банків на зміни на світових фінансових ринках. В 1991 році серед тисячі найбільших банків світу було 7 британських банків, 9 німецьких і 9 французьких. Фінансовий потенціал банків названих країн був надзвичайно різноплановий [60]. Так, якщо в Німеччині та Франції банківські системи були універсальними, то у Великобританії змішана, яка включала і спеціалізовані банки. Разом з тим, банки Великобританії, Німеччини та Франції відіграли провідну роль в інтеграції банківських систем.

До вступу в ЄС готувався і банківський сектор країн Центральної та Східної Європи. Оскільки перетворення, що відбувались в банківських системах східноєвропейських країн були подібними, розглянемо їх на прикладі Польщі. Зокрема, в Польщі було прийнято ряд законів, які суттєво розширили правову базу польських банків і узгодили банківське законодавство зі стандартами ЄС. Характерним для банківського сектору Польщі стала присутність іноземного капіталу, посилення конкуренції, подальша приватизація державних банків, консолідація банківського капіталу. Більшість банків за участю іноземного капіталу, що функціонують у Польщі, належать до міжнародних груп. Головними перетвореннями банківської системи Польщі перед вступом до ЄС, на нашу думку, стали: динамічний розвиток банківського сектора, посилення конкуренції,

покращення якості обслуговування клієнтів. Водночас, прихід іноземного банківського капіталу приніс і певні загрози. Зокрема, іноземні банки націлені на отримання значних прибутків, не були зацікавлені у кредитуванні малого та середнього бізнесу. Прагнучи мінімізувати витрати, вони не розширювали мережу відділень. Через брак необхідних механізмів ускладненим залишався і нагляд за їх діяльністю. Банки країн Центральної та Східної Європи дещо відрізнялись від банківського сектору країн Західної Європи. П'ятнадцять і більше років тому, в умовах соціалістичного господарювання, банківські системи у країнах Східної Європи були широко захищені від іноземної конкуренції, там була висока частка ринку, що належала державним інститутам. Держава часто виступала і в якості кредитора і вкладника. Відсутньою, та й непотрібною в той час, була інформація про фінансовий стан як банків, так і їх клієнтів [29].

На прикладі Польщі ми бачимо, що процеси глобалізації, інтернаціоналізації, виникнення нових банківських технологій, перетворення, що відбуваються в Європі, змусили банківський сектор Східної Європи відмовитися від старих моделей на користь випробуваних західних зразків відкритої економіки. Першочергово розширювалась правова база діяльності банків цих країн і узгодження її зі стандартами ЄС. Окрім того, характерними рисами більшості банківських систем країн «нової хвилі» були: відчутність конкуренції з боку банків країн ЄС, подальша приватизація банківських систем, здебільшого за допомогою іноземного капіталу, консолідація банківських систем, збільшення частки іноземного капіталу. До головних результатів реформування банківської системи країн Центральної та східної Європи можна віднести її структурну перебудову, лібералізацію процентних ставок та банківських операцій, часткове приведення банківського законодавства та системи банківського нагляду у відповідність до міжнародних норм та стандартів ЄС.

В розвитку європейського фінансового ринку проглядається дві тенденції: з одного боку посилюється інтеграція ринків фінансових послуг

для корпорацій та інших великих клієнтів, поступово набуваючи рис єдиного ринку; з іншого – ринки роздрібних послуг переважно зберігають національний характер. Однак, і на ці ринки все більше проникають новітні технології, які дозволяють споживачам з різних країн ЄС користуватись послугами банків із країн-партнерів.

На сьогодні запровадження інноваційних технологій в банках розглядається в усьому світі як одна з найбільш перспективних складових підвищення своєї конкурентоспроможності і привабливості для клієнта. Коротко представимо сім найбільш просунутих зарубіжних банківських лабораторій [11].

1. Standard Bank (ПАР) – Інноваційний центр PlayRoom

PlayRoom (відкритий в січні 2015) – це 1858 кв. метрів яскравого простору, оформленого в нестандартному «грайливому» стилі, сильно розходяться зі звичайним корпоративним офіс-спейсі.

Інноваційний центр складається з високотехнологічної випробувальної лабораторії, а також «кімнат вільного мислення» – в них співробітники і клієнти можуть тестувати нові продукти або рішення і формувати миттєвий зворотний зв'язок. Лабораторія – це реакція на постійні зміни і виклики, пов'язані з технологіями. PlayRoom був створений з метою об'єднати разом людей для вирішення реальних проблем клієнтів за допомогою спільних інновацій, постійно прислухаючись до клієнтів – створювати рішення разом з ними, забезпечуючи ту цінність банківських продуктів, яка їм потрібна.

2. Лабораторії банку Capital One (США) [11].

У Capital One цілих три інноваційних лабораторії. Вони розташовуються у Вашингтоні, Нью-Йорку і Сан-Франциско. В інноваційному підрозділі працює понад 100 співробітників. Сам банк називає цих людей «підприємцями».

Щоб забезпечити можливість брейнстормінгу по всьому простору, всі стіни від стелі до підлоги зроблені у вигляді білої дошки для малювання. Усюди можна знайти зручний куточок для зустрічі з колегами.

Банк створював лабораторії з кількома цілями:

- акселерація всіх цифрових напрямів діяльності банку;
- створення можливостей для дизайн-мислення і його просування всередині організації;
- дослідження нових технологій і трендів споживання;
- «посів» проривних ідей;
- прототипування і пілотне тестування продуктів;
- спільна робота з цифровою екосистемою, включаючи венчурні фонди, підприємців, науковців.

3. Інноваційна лабораторія Commonwealth Bank (Австралія) [11].

930 кв. метрів інноваційної лабораторії банку Commonwealth – це зона для інкубування ідей і акселерації розробки нових продуктів, сервісів і рішень спільно з клієнтами, партнерами, стартапами та експертами індустрії. Тут можна знайти інкубатори Garages Collaboration Hubs і Usability Labs. Створення лабораторії обійшлося банку близько \$3 млн.

На додаток до лабораторії, банк запустив програму для співробітників, спрямовану на розкриття інновацій і свіжий ідей. Програма Unleashing Innovation дозволяє співробітникам представити свої ідеї групі старших менеджерів і в разі успіху передає ідеї на інкубацію в лабораторію.

4. Інноваційна лабораторія Citi (США) [11].

Як і Capital One, Citi створила глобальну мережу інноваційних центрів, розташованих в таких містах як, Тель-Авів, Дублін, Сінгапур, Сан-Франциско і Нью-Йорк. Усі лабораторії повністю інтерактивні і з'єднані між собою, що дозволяє Citi зводити інноваційні команди з клієнтами, колегами та експертами. Банк коментує, що прийняття рішень, які раніше могли займати тижні, тепер здійснюються за пару днів чи кілька годин.

Крім бета-тестування, Citi також використовує лабораторії для внутрішніх цілей: залучення менеджменту в проекти або донесення інновацій до персоналу. Лабораторія в Сінгапурі включає Центр клієнтських вражень і Центр взаємодії з клієнтами. Там працює 12 осіб.

У Нью-Йорком центрі є величезна інтерактивна тач-скрін стіна, за допомогою якої можна шукати різну інформацію.

5. Інноваційний центр Visa (США) [11].

Visa відкрила свій офіс і інноваційний центр розміром в 10 400 кв. метрів, щоб забезпечити компанію миттєвим доступом до технологічно-підкованої спільноти Силіконової Долини. У центрі інновацій партнери, клієнти та менеджери, що можуть взаємодіяти один з одним і досліджувати нові ідеї. Саме простір має стимулювати динамічний діалог та експерименти в реальному часі.

Visa також сподівається використовувати інноваційний центр як інкубатор, що залучає технологічні таланти. Банк відкриває двері для розробників програмного забезпечення і дозволяє їм користуватися нашими активами і можливостями, щоб в кінцевому рахунку домогтися від них результату, від якого виграють клієнти банку.

6. Центр розробки та інновацій Chase Bank (США) [11].

Chase Bank використовує свою лабораторію для розвитку відділень і технологій АТМ, а також нових шляхів взаємодії з клієнтами. Сама будівля складається з двох секцій: в одній відбувається опрацювання ідей, а в іншій – їх тестування.

«Це місце, де ми фіналізуємо проекти і рішення і готуємо їх до виходу в реальний світ», – пояснює Бред Нолан, глава інновацій АТМ та відділень банку Chase. «Мені подобається думати про центр, як про ігровий майданчик. Як старший менеджер, ти можеш грати і знаходити нові шляхи і методи, можеш спробувати ті речі, які раніше не використовувалися», – додає Майкл Мейер, глава архітектури, розробки і проектування.

7. Інноваційний центр BBVA (Іспанія) [11].

BBVA любить розглядати себе як інноватора фінансової індустрії, розробляє і впроваджує цілий ряд технологічних рішень. Лабораторія BBVA зібрала в єдиному просторі всі досягнення банку для демонстрації ключовим членам його спільноти.

Таким чином, основною запорукою забезпечення конкурентоспроможності закордонних банків є індивідуальний підхід до клієнтів та підвищення якості послуг на основі новітніх технологічних рішень.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В результаті проведеного дослідження ми можемо зробити наступні висновки.

Конкурентоспроможність банку — це спроможність банку ефективно реалізовувати якісні фінансові послуги, зберігати високу фінансову стійкість у довгостроковій перспективі, динамічно нарощувати свій потенціал на фінансовому ринку, зважаючи на загальноекономічний та соціально-політичний стан держави та протидіючи різноманітним зовнішнім та внутрішнім ризикам.

Досягнення конкурентоспроможності банку — це орієнтація на кращі практики управління й функціонування банку, оцінки бізнесу банку та рівня його ризиків.

Специфіка проведення оцінки рівня конкурентоспроможності банківських послуг полягає у складності ідентифікації факторів конкурентоспроможності та взаємозв'язку їх з психологічними особливостями клієнтів. В подальшому актуальним питанням стає апробація вже існуючих моделей оцінки рівня конкурентоспроможності та визначення методів підвищення рівня конкурентоздатності банківського продукту на ринку фінансових послуг.

Процес оцінювання конкурентоспроможності банку повинен включати такі елементи: 1) ідентифікація потреб клієнтів та спектру банківських послуг, які повинні їх задовольняти; 2) аналіз елементів послуги (її життєвого циклу, основних кількісних та якісних характеристик, які необхідно адаптувати до змінених потреб клієнтів); 3) системний аналіз ринку банківських послуг та обчислення рівня конкурентоспроможності банку (який, нагадаємо, прямо впливає на репутацію банку та продаж продуктів); 4) визначення системи контролю за цим процесом.

Необхідним елементом оцінки конкурентоспроможності банку є обґрунтований вибір адекватного методу її оцінювання та періодичний моніторинг даного показника з метою своєчасного впровадження, у випадку його зменшення, певних заходів, націлених на підвищення ефективності роботи банку.

Депозитні операції є основним джерелом формування ресурсної бази банківських установ, що залучають тимчасово вільні кошти суб'єктів господарювання та домашніх господарств у банківську систему.

Дослідження ринку депозитних операцій виявило, що вітчизняний депозитний ринок на сучасному етапі характеризується поступовим зниженням вартості депозитних ресурсів. Ставки за усіма депозитами суттєво зменшуються. Особливо це зменшення спостерігається за депозитами для фізичних осіб у національній валюті. Крім того, проведення виплат вкладникам ліквідованих банків зумовило відновлення клієнтської довіри до банківської системи.

Об'єктом нашого дослідження став ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ». Ми досліджували його депозитну діяльність на вітчизняному ринку депозитних операцій. Аналіз ринку, та конкурентної позиції банку зокрема, продемонстрував те, що рівень конкурентоспроможності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ» є задовільним, але не достатньо високим. Адже банк не входить в десятку банків-лідерів на українському ринку за рейтингом стійкості, однак за своїми показниками діяльності аналізований Банк входить в ТОП-30 банківських установ України. Було виявлено те, що ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» пропонує вигідні депозитні програми як для фізичних, так і юридичних осіб, а також входить до п'ятірки банків з найкращими відсотковими ставками за депозитами фізичних осіб.

За депозитним рейтингом ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» на сьогодні займає 7-му позицію серед банків України, при цьому ця позиція є

доволі стабільною, що засвідчує доволі високу конкурентну позицію банку на ринку депозитних послуг.

На сучасному етапі розвитку банківської системи України, забезпечення високого рівня конкурентоспроможності банку можливе лише на основі ефективної організації управління конкурентоспроможністю банку, що ґрунтується на побудові стратегічної моделі управління конкурентоспроможністю банку, що дозволить: здійснити комплексну оцінку поточного стану банку; виявити силу впливу окремих складових конкурентоспроможності банку на його конкурентне становище; розробити систему заходів щодо підвищення конкурентоспроможності банку та досягнення стратегічної мети.

З метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків, на наш погляд, доцільно впроваджувати наступні заходи:

- розширення асортименту банківських послуг;
- підвищення якості обслуговування клієнтів;
- впровадження інноваційних технологій обслуговування клієнтів та надання послуг;
- вдосконалення системи контролю і нагляду за банками посилення боротьби з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом, нелегальним вивезенням капіталу;
- посилення захисту інтересів вкладників;
- відкриття закордонних філій, представництв, дочірніх організацій;
- адаптація банківського законодавства до сучасних ринкових умов, враховуючи економічну ситуацію і глобалізацію економіки;
- уніфікація правил ділової етики для банків та інших учасників фінансового ринку.

Зміцнення рівня конкурентоспроможності на ринку депозитних послуг ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень» ми вбачаємо у імплементації в роботу банку наступних інструментів:

1. Розробка та запровадження новітніх технологій, зокрема Андрюїд-додаток, система Кешбек, інтернет-банкїнг нового поколїння;
2. Удосконалення системи корпоративного управлїння;
3. Запровадження неформальних каналїв комунїкацїї – SMM-маркетинг для постїйної комунїкацїї з клїєнтами;
4. Застосування гейм-їнструментїв для посилення привабливостї депозитних операцїй для молодї аудиторїї;
5. Впровадження програм лояльностї для постїйних клїєнтїв;
6. Розробка нових депозитних продуктїв з урахуванням потреб клїєнтїв.

Запропонованї заходи, на нашу думку, стануть поштовхом для подальшого розвитку банку, пїдвищення рїаня його конкурентоспроможностї та змїцнення конкурентної позицїї на вїтчизняному депозитному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова А.О., Житкевич О.В. Розроблення принципів побудови раціонального методу формалізації процесу оцінювання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств // Інноваційна економіка . – 2013. – №3[41]. – С.93-96.
2. Береславська О. І. Овсяник В. А. Депозитні операції банків України / О.І. Береславська, В.А. Овсяник // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2013. – Вип.1. – С.54-60. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2013_1_10
3. Васильєва Т. А., Діденко І. В. Інновації в маркетингу депозитних послуг [Електронний ресурс] // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – № 4 – Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>
4. Виноградова О. В., Куценко О.В. Методологічні підходи до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств сфери послуг [Електронний ресурс] // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2015. – №2. – С.97-101. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/естебі_2015_2_18.
5. Вовк В. Я. Вибір стратегії антикризового управління (на прикладі комерційного банку) : дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 [Електронний ресурс] / Вовк Вікторія Яківна ; ХНЕУ. – Х., 2004. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Вовк В. Я. Концептуальні засади організації стратегічного управління конкурентоспроможністю банку // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2012. – №9. – С.237-240.
7. Вовк В.Я. Сутність та зміст конкурентоспроможності банку [Текст] / В. Я. Вовк // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда (гол. ред.), М.І. Пітюлич, Н.М.

- Гапак та ін. – Ужгород: Видавництво УжНУ, 2011. – Спецвип. 33. Ч. 2.– С. 23–28.
8. Галапуп Л. Депозитна діяльність банківських установ України: сучасні реалії та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe
9. Галиць О.В. Визначення конкурентоспроможності банку та стратегії її підвищення / О.В. Галиць // Регіональна економіка. – 2007. – № 2. – С. 216–222.
10. Грошово-кредитна статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/files/3.2-Deposits.xls>
11. Гусева О. Де народжуються інновації: 7 найцікавіших банківських лабораторій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/352109/de-narodzhuyutsya-innovatsiyi-7-najtsikavishyh-bankivskyh-laboratorij>
12. Де влітку 2018 максимальна ставка по депозитах в гривні терміном на 6 місяців [Електронний ресурс] // Гроші в кредит. Новини світу кредитування та банківських послуг. – Режим доступу: <http://groshi-v-kredit.org.ua/de-vlitku-2018-maksymalna-stavka-po-depozytah-v-hryvni-terminom-na-6-misyatsiv.html>
13. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384с.
14. Домбровський В.С., Григор'єв Д.М. Розробка автоматизованої моделі рейтингової оцінки банківських установ [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2012. – №2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=940>
15. Дорошенко С.І. Соціально-історичні детермінанти виявлення традиційного ставлення французів до політики в епоху Давнього порядку / С. Дорошенко // Українська національна ідея: реалії та

- перспективи розвитку: Вип. 19. – Львів: НУ “Львівська політехніка”, 2007. – С. 11-19.
- 16.Дубовик О.В. Маркетинг у банку: навчальний посібник. – К.: Алерта, 2007. – 275 с.
- 17.Заруба Ю.О. Конкурентоспроможність комерційного банку // Фінанси України, 2001. – №2. – С. 22–25.
- 18.Золотарьова О.В., Гура С. О. Конкурентоспроможність банку: зміст, фактори впливу та перспективні методи оцінювання // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 3. – С.34-37.
- 19.Експерт. Дослідження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.expert-rating.com/issledovaniya>
- 20.Керімов А. Т. Зміцнення конкурентної позиції банку на основі реінжинірингу бізнес-процесів // Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. – Донецьк, 2010. – 21 с.
- 21.Коваленко В.В. Забезпечення конкурентоспроможності банківської системи України // Академічний огляд. – 2006. – № 1. – С. 89-95.
- 22.Коваленко В.В. Методологічні підходи до створення й розвитку конкурентного середовища на ринку банківських послуг України // Фінанси України. – 2010. – №10. – С.87-99.
- 23.Коваленко В.В., Белова Ю.М. Забезпечення конкурентоспроможності банків України в умовах структурних дисбалансів економіки // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – Випуск 20. – Ч.2. – С.149-152.
- 24.Корпанюк Т. М., Мулик Я. І. Застосування мобільних додатків в бізнесі та їх облік [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. – 2018. – №3. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/59.pdf
- 25.Косова Т.Д. Депозитний ринок: механізми конкурентної політики та пруденційного регулювання фінансово-банківських установ [Текст]:

- монографія / Т.Д.Косова, І. Ю. Тарасов; ХДУХТ. – Харків, 2016. – 293 с.
- 26.Костогриз В. Г., Соколенко В. О. Сучасні підходи до стратегічного управління конкурентоспроможністю банку // Фінансовий простір. – 2017. – № 1 (25). – С.35-40.
- 27.Кошонько О.В. Тенденції розвитку вітчизняного депозитного ринку в сучасних умовах // Економіка і суспільство. – 2016. – №3. – С.399-405
- 28.Крухмаль О.В., Барановська О.А. Конкурентоспроможність банку та банківського продукту: фактори впливу та оцінка // Ефективна економіка. – 2014. – №5.
- 29.Марценюк М. М., Карпенко В. Л. Зарубіжний досвід організації надання якісних послуг як фактор підвищення конкурентоспроможності банку // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – №5. – Т.2. – С. 72-75
- 30.Маслова Н.О., Колодізева С.О. Конкурентоспроможність фінансових установ: Опорний конспект лекцій. – К.: КНТЕУ, 2017.
- 31.Махота А. В. Інструментарій комплексної оцінки конкурентних переваг банку // Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси. – 2013. – №2. – С.163-170.
- 32.Олещук М. Г. Оцінка рівня конкурентоспроможності банківських послуг для фізичних осіб // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 6. – Т. 4. – С.131-135.
- 33.Олещук М.Г. Управління конкурентоспроможністю банківських послуг // Дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. – Суми, 2013. – 252 с.
- 34.Офіційний сайт ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ». – Режим доступу: <https://www.bisbank.com.ua/news/>
- 35.Офіційний сайт Рейтингового агентства «Кредит рейтинг» – <http://www.credit-rating.ua/ua/ratings/#results>

36. Пікуш Ю.П. Управління конкурентоспроможністю банку в умовах фінансової лібералізації // Автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Суми, 2006. – 21 с.
37. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO // Рішення Правління Національного банку України від 01.11.2016 р. № 393-рш
38. Прімерова О.К. Проблеми конкурентоспроможності української банківської системи на сучасному етапі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2009. – №110. – С.46-50.
39. Приходько Є.А. Методи оцінки конкурентоспроможності банку на депозитному ринку // Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. – 2015. – №6. – С. 785-789.
40. Рейтинг банків України. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/>
41. Савелко С. О. Досвід та особливості функціонування банківських систем європейських країн // Ефективна економіка. – 2011. – №8.
42. Самаєва Ю. Почім обійдуться економіці депозити з супердохідністю // Дзеркало тижня. Україна. – 26.06.2015.– №23.
43. Саркисянц А.Г. Формирование новой мировой банковской индустрии/ Саркисянц А. Г. // Аудитор. – 2006. – №6. – Режим доступу: www.gaap.ru/biblio/audit/auditor/0606_02.asp.
44. Сідельник О.П., Дробот Н.П. Система забезпечення конкурентоспроможності банку // Фінансовий простір. – 2016. – №1 (21)
45. Сміт А. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй. – К.: Наш Формат, 2018. – 736 с.
46. Сова О.Ю. Актуальні питання стану депозитного ринку України // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – №1 (187). – С.282-291.

47. Ставки по валютним депозитам в українських банках // Гроші в кредит. Новини світу кредитування та банківських послуг. – Режим доступу: <http://groshi-v-kredit.org.ua/stavky-po-valyutnym-depozytam-v-ukrajinskyh-bankah.html>
48. Сумець О.М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади: Навч. посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.
49. Труш Г.В. Трансформація депозитної політики комерційних банків / Г.В. Труш // Збірник матеріалів міжнародної практичної Інтернет-конференції. – Дніпропетровськ, 2013. – С. 166–168.
50. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. – М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892 с
51. Чернишова А.В. Проблеми здійснення та шляхи вдосконалення депозитних операцій банків України / А.В. Чернишова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2011_9/u_1109ch2.pdf
52. Шаповал В. Ю., Гнатенко О. А. Зарубіжний досвід підвищення конкурентоспроможності комерційного банку в сучасних умовах // European Modern Studies Journal 2017, Vol 1, No 3. – С.10-17.
53. Шевцова О., Віхлевщук В. Конкуренція на фінансовому ринку: банківські конкурентні переваги // Економічний простір: збірник наукових праць. – 2009. – №25. – С. 43-48.
54. Шелюк А. А. Науково-методичні засади формування системи депозитного менеджменту банку // Дисертація на здобуття наук.ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Суми, 2016. – 235 с.
55. Шенаєв В. Економіка інтегрованої Європи: проблеми та перспективи / Шенаєв В. // Журнал європейської економіки.- 2008.-№6.- С.160-162.

- 56.Шкодовський В. Кредити «без зайвих запитань» існують. – Режим доступу: <http://www.bisbank.com.ua/article/interv-iu-z-zastupnykom-holovy-pravlinnia-shkodovskym-v-r/>
- 57.Bank for International Settlements official site [Electronic resource]. – Mode of access: URL: <http://www.bis.org/>
- 58.Callier P. Professional Trading, Exchange rate Risk and the Growth of International Banking. A Note, Banca Nazionale del Lavoro 2006, nr 159, s.423-424.
- 59.International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards[Electronic resource] / Basel Committee on Banking Supervision – 1988. – 30 p.– Mode of access: URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs04a.pdf>
- 60.Paluszak G. Systemy bankowe w procesie europejskiej integracji walutowej. – Poznan: Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, 2002. - 203 с.
- 61.Steuber U. International Cooperation and Competition among Banks in Europe, w: The Development of Financial Institution in Europe, 1956-1976, red J.E. Wadsworth, J.S.G. Wilson., H. Fournier, A.W.Sijthoff-Leyden, Lejda 1977, s.175-176, 189.

**Динаміка основних показників діяльності ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ
ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ», тис. грн.***

Показники	2015	2016	2017	На 1.07.2018 р.	Відхилення 2017 р. від 2015 р. (+/-)	
					абсолютне	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7
АКТИВИ						
Грошові кошти та їх еквіваленти	355086	396620	839598	357455	484512	136,4
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	-	265	862	+265	X
Кошти в інших банках	-	-	-	24221	-	-
Кредити та заборгованість клієнтів	5055856	4143086	3377682	3080917	-1678174	-33,2
Цінні папери в портфелі банку на продаж	-	-	48030	103905	+48030	X
Інвестиційна нерухомість	-	-	-	282020	-	-
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	47	326	1	-	-46	-97,9
Відстрочений податковий актив	-	123	215	285	+215	x
Основні засоби та нематеріальні активи	23901	22511	30962	35428	7061	29,5
Інші фінансові активи	9904	16859	40220	71600	30316	306,1
Інші активи	937	959	5692	8216	4755	507,5
Усього активів	5445731	4580484	4342655	3964909	-1103076	-20,3
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ						
Кошти банків	-	9	-	-	-	-
Кошти клієнтів	4466818	3529618	3753330	3334375	-713488	-16,0
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	-	1690	211	1690	X
Боргові цінні папери, емітовані банком	32978	118028	15188	12997	-17790	-53,9
Інші залучені кошти	386590	372253	-	-		
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	239	-	55	661	-184	-77,0

Продовження додатку А						
1	2	3	4	5	6	7
Резерви за зобов'язаннями	907	1074	2883	720	1976	217,9
Інші фінансові зобов'язання	4359	9662	11840	63917	7481	171,6
Інші зобов'язання	9691	8858	14843	12935	5152	53,2
Усього зобов'язань	4901662	4039502	3799779	3425816	-1101883	-22,5
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ						
Статутний капітал	500000	500000	500000	500000	-	-
Резервні та інші фонди банку	34634	33200	33589	34055	-1045	-3,0
Резерви переоцінки	-	-	(36)	(5)	36	X
Нерозподілений прибуток	9435	7782	9333	5043	-102	-1,1
Усього власного капіталу	544069	540982	542886	539093	-1183	-0,2
Усього зобов'язань і власного капіталу	5445731	4580484	4342665	3964909	-1103066	-20,3

*Джерело: Складено за даними [34]

Додаток Б

Процентні ставки за депозитами фізичних осіб з 15.03.2018 р.

Вид депозиту (виплата процентів)	Мінімальна сума вкладу	Додаткові умови	Строк розміщення вкладу, днів												
			30 – 60	61 – 89	90 – 179	180 – 369	370 – 555								
			Ставка, % річних												
Національна валюта															
Гостинний* (в кінці строку)	1 000	без автопозації, без поповнення	8,0	10,0	10,5	11,0	11,5								
Прибутковий* (в кінці строку)	500	з автопозацією, без поповнення	11,0	13,75	14,75	15,25	15,75								
Стабільний* (щомісячно)	500	з автопозацією, без поповнення	-	13,25	14,25	14,75	15,25								
Зростаючий* (капіталізація процентів щомісячно)	500	з автопозацією, з поповненнями** (мінімальна сума поповнення 250 грн.)	-	11,0	11,5	12,0	12,5								
Активний (щомісячно)	100	з вільним поповненням та зняттями	7,0 (ставка змінюється за ініціативою банку)												
Долари США															
Гостинний* (в кінці строку)	100	без автопозації, без поповнення	1,0	1,0	1,5	2,5	3,0								
Прибутковий* (в кінці строку)	100	з автопозацією, без поповнення	2,0	2,75	3,75	4,5	4,75								
Стабільний* (щомісячно);	100	з автопозацією, без поповнення	-	2,25	3,25	4,0	4,25								
Зростаючий* (капіталізація процентів щомісячно)	100	з автопозацією, з поповненнями** (мінімальна сума поповнення 50 доларів США)	-	1,5	2,5	3,0	3,5								
Активний (щомісячно)	10	з вільним поповненням та зняттями	1,0 (ставка змінюється за ініціативою банку)												
ЄВРО															
Гостинний* (в кінці строку)	100	без автопозації, без поповнення	0,5	0,5	0,75	1,0	1,5								
Прибутковий* (в кінці строку)	100	з автопозацією, без поповнення	1,0	1,75	2,75	3,5	3,75								
Стабільний* (щомісячно)	100	з автопозацією, без поповнення	-	1,25	2,25	3,25	3,25								
Зростаючий* (капіталізація процентів щомісячно)	100	з автопозацією, з поповненнями** (мінімальна сума поповнення 50 доларів США)	-	0,5	1,25	2,0	2,5								
Активний (щомісячно)	10	з вільним поповненням та зняттями	0,5 (ставка змінюється за ініціативою банку)												
Депозит «Динамічний» (капіталізація процентів по завершенню кожного періоду)															
	Мінімальна сума вкладу	Додаткові умови	Строк розміщення вкладу, днів												
			1-7	8-14	15-21	22-28	29-35	36-42	43-49	50-56	57-63	64-70	71-77	78-84	85-91
			Ставка, % річних												
Гривня	500	Строк вкладу 7 днів з автопозацією, але не більше 12 раз, без поповнення	9	9,25	9,5	9,75	10	10,25	10,5	10,75	11	11,25	11,5	11,75	12
Долари США	100	Строк вкладу 7 днів з автопозацією, але не більше 12 раз, без поповнення	0,5	0,75	1	1,25	1,5	1,75	2	2,25	2,5	2,75	3	3,25	3,5
Євро	100	Строк вкладу 7 днів з автопозацією, але не більше 12 раз, без поповнення	0,25	0,5	0,75	0,75	1	1,25	1,5	1,75	2	2,25	2,5	2,75	3

Депозит «Динамічний» (капіталізація процентів по завершенню кожного періоду)															
	Мінімальна сума вкладу	Додаткові умови	Строк розміщення вкладу, днів												
			1-7	8-14	15-21	22-28	29-35	36-42	43-49	50-56	57-63	64-70	71-77	78-84	85-91
Гривня	500	Строк вкладу 7 днів з автопозацією, але не більше 12 раз, без поповнення	9	9,25	9,5	9,75	10	10,25	10,5	10,75	11	11,25	11,5	11,75	12
Долари США	100	Строк вкладу 7 днів з автопозацією, але не більше 12 раз, без поповнення	0,5	0,75	1	1,25	1,5	1,75	2	2,25	2,5	2,75	3	3,25	3,5
Євро	100	Строк вкладу 7 днів з автопозацією, але не більше 12 раз, без поповнення	0,25	0,5	0,75	0,75	1	1,25	1,5	1,75	2	2,25	2,5	2,75	3
Ощадний (депозитний) сертифікат															
Вид депозиту (виплата процентів)	Мінімальна сума вкладу	Додаткові умови	Строк розміщення вкладу, днів												
			186				270				370				
			Ставка, % річних												
Долари США															
Іменний ощадний (депозитний) сертифікат (в кінці строку)	1000	без автопозації, без поповнення	4,25				4,5				4,5				
Євро															
Іменний ощадний (депозитний) сертифікат (в кінці строку)	1000	без автопозації, без поповнення	3,25				3,5				3,5				

Примітки:

*За даним вкладом застосовується програма лояльності, що передбачає збільшення базової процентної ставки в момент укладання договору вкладу та/або автопозації, а саме:

- При пред'явленні пенсійного посвідчення в момент укладання договору вкладу: +0,5% до вкладу в гривнях; + 0,25% до вкладу в іноземній валюті;
- При розміщенні суми вкладу понад 200 тис.грн (або гривневий еквівалент в ін. валюті): +0,5% до вкладу в гривнях; + 0,25% до вкладу в іноземній валюті;
- При повторному розміщенні вкладу/автопозації: +0,5% до вкладу в гривнях; +0,25% до вкладу в іноземній валюті (не поширюється на вклад «Гостинний»), за наступних умов:

а) переоформлення вкладу протягом 30 днів, у сумі та на строк не менше попереднього вкладу;

б) переоформлення протягом 30 днів вкладу в національній валюті у Долари США, при цьому сума вкладу у доларах США повинна бути не менше ніж сума попереднього гривневого депозиту (за курсом НБУ на дату переоформлення депозиту).

Максимальне збільшення базової процентної ставки можливе в національній валюті на 0,5% річних, в іноземній валюті – на 0,25% річних.

** Мінімальна сума поповнення складає 250 грн./ 50 доларів США/ 50 Євро - відповідно до валюти вкладу.

Максимальна сума усіх поповнень протягом строку дії строку залучення депозиту не може бути більшою за 100% від суми початкового внеску, який було розміщено в дату укладання депозитного договору. Поповнення приймається за 30 календарних днів до закінчення строку дії Вкладу.

За вищезазначеними видами вкладів, за зверненням Клієнта, у рамках астановлених повноважень Заступника Голови Правління з роздрібного бізнесу та МСБ, може бути прийняте рішення щодо збільшення розміру базової процентної ставки до 1% річних у гривні, до 1% у доларах США, євро.

Строкові депозити «Прибутковий», «Стабільний», «Зростаючий», «Динамічний» не передбачають дострокового повернення.

Депозит «Гостинний» має можливість дострокового повернення.

Додаток В

Середні ставки за валютними депозитами фізичних осіб в українських банках
у 2018 році (%)

Банк	3 місяці, \$	6 місяців, \$	9 місяців, \$	12 місяців, \$	На вимогу, \$	3 місяці, €	6 місяців, €	9 місяців, €	12 місяців, €	На вимогу, €
Приватбанк	4,75	5,0	–	5,25	1,5	3,75	4,0	–	4,25	1,0
Ощадбанк	3,0	3,5	–	4,0	–	1,5	2,0	–	2,50	–
Укрексімбанк	1,75	4,05	4,2	4,2	4,95	0,2	0,1	1,67	1,67	1,9
Райффайзен	0,01	0,01	–	0,05	–	–	–	–	–	–
Укргазбанк	4,0	5,17	–	5,5	6,0	2,8	3,4	–	3,25	4,5
Сбербанк	4,45	5,41	6,1	5,96	2,0	3,95	4,91	5,6	5,46	1,5
УкрСиббанк	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
ПУМБ	2,4	2,15	3,3	3,7	–	0,96	0,9	1,8	2,2	–
Укрсоцбанк	4,0	5,0	–	6,25	1,5	3,0	4,0	–	5,25	1,0
Альфа Банк	3,0	4,0	–	6,0	1,5	2,0	3,00	–	5,0	1,0
Промінвестбанк	2,52	3,28	3,41	4,39	–	2,27	3,03	3,15	3,28	–
Креді Агріколь	0,06	0,05	–	0,05	0,01	0,01	0,01	–	0,01	0,01
ОТР	0,25	0,25	0,25	0,25	0,1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Південний	4,0	4,3	4,43	4,56	1,75	3,0	3,3	3,43	3,56	1,75
ВТБ	4,55	5,78	–	6,58	3,25	4,05	5,28	–	6,09	3,25
Прокредит	0,5	1,5	–	2,5	0,2	0,5	1,5	–	2,5	0,2
Кредобанк	0,3	0,8	–	1,13	0,25	0,15	0,4	–	0,74	0,2
Мегабанк	4,5	5,0	5,5	5,5	0,10	3,50	4,0	4,5	4,5	0,1
Кредит Дніпро	5,37	5,37	5,12	6,12	3,5	4,37	4,37	4,12	5,12	2,5
ТАСкомбанк	2,25	3,21	2,87	3,92	0,5	1,37	1,53	1,31	2,29	0,42
Банк Восток	2,3	2,8	–	3,3	0,1	1,05	1,55	–	1,85	0,1
Діамантбанк	3,5	4,25	4,98	5,61	–	2,5	3,25	3,98	4,61	–
МІБ	–	3,0	2,95	3,62	1,0	–	2,0	2,2	2,75	1,0
Універсалбанк	2,62	3,75	–	4,25	3,5	1,62	2,75	–	3,25	2,25
Банк Інвестицій та Заощаджень	4,37	5,25	–	6,1	4,0	3,4	4,25	–	5,1	3,0
Правекс-банк	1,0	1,0	–	1,0	0,25	1,0	1,0	–	1,0	0,25
Марфін	4,2	4,24	–	4,51	3,3	4,2	4,08	–	4,5	3,3
Ідея Банк	1,12	1,63	2,13	2,4	–	0,63	0,87	1,37	1,62	–
Піреус	2,4	3,37	3,7	3,37	–	1,9	2,87	3,2	2,87	–
А-Банк	1,75	2,75	–	2,5	–	1,0	1,75	–	1,83	–

Додаток Г

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОШАДЖЕНЬ»
за період, що закінчився 30 червня 2018 року
(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Проміжна скорочена фінансова звітність

Проміжний скорочений звіт про фінансовий стан

	Примітки	30 червня 2018 року	31 грудня 2017 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	5	357 455	839 598
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	28	862	265
Кошти в інших банках	6	24 221	-
Кредити та заборгованість клієнтів	7	3 080 917	3 377 682
Цінні папери в портфелі банку на продаж	8	103 905	48 030
Інвестиційна нерухомість	9	282 020	-
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		-	1
Відстрочений податковий актив	23	285	215
Основні засоби та нематеріальні активи	10	35 428	30 962
Інші фінансові активи	11	71 600	40 220
Інші активи	12	8 216	5 692
Усього активів		3 964 909	4 342 665
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	13	3 334 375	3 753 330
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	28	211	1 690
Боргові цінні папери, емітовані банком	14	12 997	15 188
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	23	661	55
Резерви за зобов'язаннями	15	720	2 833
Інші фінансові зобов'язання	16	63 917	11 840
Інші зобов'язання	17	12 935	14 843

Усього активів		3 964 909	4 342 665
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти клієнтів	13	3 334 375	3 753 330
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	28	211	1 690
Боргові цінні папери, емітовані банком	14	12 997	15 188
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	23	661	55
Резерви за зобов'язаннями	15	720	2 833
Інші фінансові зобов'язання	16	63 917	11 840
Інші зобов'язання	17	12 935	14 843
Усього зобов'язань		3 425 816	3 799 779
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	18	500 000	500 000
Резервні та інші фонди банку	18	34 055	33 589
Резерви переоцінки		(5)	(36)
Нерозподілений прибуток		5 043	9 333
Усього власного капіталу		539 093	542 886
Усього зобов'язань та власного капіталу		3 964 909	4 342 665

Затверджено до випуску та підписано

"27" липня 2018 року

Чернуха С.В.

☎ (044) 207-70-35

«Банк Голіві» Правління

В.О. Зінніков

Ю.В. Вичегжанін

бухгалтера

Додаток Д

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Проміжна скорочена фінансова звітність

за період, що закінчився 30 червня 2018 року

(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Проміжний скорочений звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід

		2018		2017	
		За другий квартал	Наростаючим підсумком з початку року	За другий квартал	Наростаючим підсумком з початку року
Процентні доходи	19	89 207	195 592	100 870	212 420
Процентні витрати	19	(57 505)	(120 285)	(60 702)	(125 723)
Чистий процентний дохід		31 702	75 307	40 168	86 697
Чисте збільшення резервів під знецінення еквівалентів грошових коштів, коштів в інших банках та кредитів клієнтів		(449)	(14 629)	(23 708)	(51 256)
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках		31 253	60 678	16 460	35 441
Комісійні доходи	20	76 018	143 953	22 111	39 085
Комісійні витрати	20	(2 078)	(4 288)	(2 072)	(3 378)
Результат від торговельних операцій з похідними фінансовими інструментами		3 625	10 242	4 407	5 956
Результат від переоцінки похідних фінансових інструментів		1 404	590	-	-
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж		(74)	(74)	-	-
Результат від операцій з іноземною валютою		4 866	8 121	7 766	9 789
Результат від переоцінки іноземної валюти		(4 012)	(12 214)	(10 122)	(10 912)
Чисте збільшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів		(2 245)	(3 455)	(792)	(987)
Чисте зменшення/(збільшення) резервів за зобов'язаннями		(222)	1 066	(996)	(879)
Інші операційні доходи	21	4 098	4 457	200	447
Адміністративні та інші операційні витрати	22	(109 405)	(203 328)	(35 994)	(71 583)
Прибуток до оподаткування		3 228	5 748	968	2 979
Витрати з податку на прибуток	23	(624)	(648)	(338)	(628)
Прибуток за рік		2 604	5 100	630	2 351
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:					
СТАТТІ, ЩО БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК		-	-	-	-
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		45	31	-	-
Усього сукупного доходу за рік		2 649	5 131	630	2 351
Прибуток на акцію (грн. на акцію):					
чистий прибуток на одну просту акцію	24	5,30	10,26	1,26	4,70

Затверджено до випуску та підписано

"27" липня 2018 року Голови Правління

Чернуха С.Б. (ідентифікаційний № 33695095) Головний бухгалтер

В.О. Зінніков

Ю.В. Вичегжанін

Проміжний Скорочений звіт про зміни у власному капіталі

Додаток Е

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»
за період, що закінчився 30 червня 2018 року
(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Проміжна скорочена фінансова звітність

	Приміт- ки	Статутний капітал	Резервні та інші фонди	Резерви переоцін- ки	Нерозподі- лений прибуток	Усього
Залишок на 31 грудня 2016 року		500 000	33 200	-	7 782	540 982
Усього сукупного доходу		-	-	-	2 351	2 351
Прибуток за рік		-	-	-	2 351	2 351
Інший сукупний дохід		-	-	-	-	-
Розподіл прибутку до резервних та ін- ших фондів		-	389	-	(389)	-
Дивіденди		-	-	-	(7 393)	(7 393)
Залишок на 30 червня 2017 року		500 000	33 589	-	2 351	535 940
Залишок на 31 грудня 2017 року		500 000	33 589	(36)	9 333	542 886
Усього сукупного доходу		-	-	31	5 100	5 131
Прибуток за рік		-	-	-	5 100	5 100
Інший сукупний дохід		-	-	31	-	31
Вплив застосування МСФЗ 9		-	-	-	(57)	(57)
Розподіл прибутку до резервних та ін- ших фондів		-	466	-	(466)	-
Дивіденди		-	-	-	(8 867)	(8 867)
Залишок на 30 червня 2018 року		500 000	34 055	(5)	5 043	539 093

Затверджено до випуску та підписано

"27" липня 2018 року

Чернуха С.В.

☎ (044) 207-70-33

В.О. Голова Правління

бухгалтера

В.О. Зінніков

Ю.В. Вичегжанін

Додаток Ж

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»
за період, що закінчився 30 червня 2018 року
(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Проміжна скорочена фінансова звітність

Проміжний скорочений звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

	За шестимісячний період, що закінчився	
	30 червня 2018 року	30 червня 2017 року
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Прибуток/(збиток) до оподаткування	5 748	968
Коригування:		
Знос та амортизація	4 612	2 085
Чисте збільшення/(зменшення) резервів під знецінення активів	18 849	53 140
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	(1 066)	871
Амортизація дисконту/(премії)	1 092	-
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	(590)	-
Результат операцій з іноземною валютою	12 214	813
(Нараховані доходи)	(22 203)	5 290
Нараховані витрати	(26 153)	15 322
Чистий грошовий прибуток/(збиток) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях	(7 497)	78 489
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях		
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України	-	4 679
Чисте (збільшення)/зменшення коштів в інших банках	(49 311)	(8 297)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	29 884	468 507
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	(30 404)	(6 884)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	(2 416)	(4 968)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	(392 434)	44 667
Чисте збільшення/(зменшення) цінних паперів, емітованих банком	(2 191)	(57 059)
Чисте збільшення/(зменшення) інших залучених коштів	-	(369 189)
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	52 077	6 952
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань	(222)	-
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності до сплати податку на прибуток	(402 514)	156 897
Податок на прибуток, що сплачений	(111)	(284)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності	(402 625)	156 613
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Придбання цінних паперів у портфелі банку на продаж	(53 825)	-
Придбання основних засобів	(4 196)	(4 703)
Придбання нематеріальних активів	(518)	141
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від інвестиційної діяльності	(58 539)	(4 562)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Дивіденди, що виплачені	(8 867)	(7 393)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від фінансової діяльності	(8 867)	(7 393)
Вплив зміни курсу на грошові кошти та їх еквіваленти	(10 865)	-
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	(480 893)	144 658
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	5 846 908	389 260
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	5 366 015	533 918

Затверджено до випуску та підписано

"27" липня 2018 року

Чернуха С.В.
☎ (044) 207-70-35

В.О. Головного управління
В.О. Головного бухгалтера

В.О. Зінніков

Ю.В. Вичегжанін

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за 2017 рік

(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Звіт про фінансовий стан

За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року

	Примітки	2017	2016
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	839 598	396 620
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		265	-
Кошти в інших банках	7	-	-
Кредити та заборгованість клієнтів	8	3 377 682	4 143 086
Цінні папери в портфелі банку на продаж	9	48 030	-
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		1	326
Відстрочений податковий актив	26	215	123
Основні засоби та нематеріальні активи	10	30 962	22 511
Інші фінансові активи	11	40 220	16 859
Інші активи	12	5 692	959
Усього активів		4 342 665	4 580 484
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	13	-	9
Кошти клієнтів	14	3 753 330	3 529 618
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	15	1 690	-
Боргові цінні папери, емітовані банком	16	15 188	118 028
Інші залучені кошти	17	-	372 253
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	26	55	-
Резерви за зобов'язаннями	18	2 833	1 074
Інші фінансові зобов'язання	19	11 840	9 662
Інші зобов'язання	20	14 843	8 858
Резерви за зобов'язаннями	18	2 833	1 074
Інші фінансові зобов'язання	19	11 840	9 662
Інші зобов'язання	20	14 843	8 858
Усього зобов'язань		3 799 779	4 039 502
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	21	500 000	500 000
Резервні та інші фонди банку	21	33 589	33 200
Резерви переоцінки		(36)	-
Нерозподілений прибуток		9 333	7 782
Усього власного капіталу		542 886	540 982
Усього зобов'язань та власного капіталу		4 342 665	4 580 484

Затверджено до випуску та підписано

"20" квітня 2018 року

Чернуха С.В.

☎ (044) 207-70-35

Голова Правління

Головний бухгалтер

О.В. Омельченко

Т.О. Верба

Додаток Л

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за 2017 рік

(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід

За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року

		2017	2016
Процентні доходи	22	418 129	538 020
Процентні витрати	22	(249 096)	(402 202)
Чистий процентний дохід		169 033	135 818
Чисте збільшення резервів під знецінення еквівалентів грошових коштів, коштів в інших банках та кредитів клієнтів		(109 440)	(37 147)
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках		59 593	98 671
Комісійні доходи	23	89 957	54 986
Комісійні витрати	23	(7 595)	(7 065)
Результат від торговельних операцій з похідними фінансовими інструментами		18 132	(10 310)
Результат від переоцінки похідних фінансових інструментів		3 326	
Результат від операцій з іноземною валютою		14 906	8 699
Результат від переоцінки іноземної валюти		654	17 824
Чисте збільшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів		(2 054)	(927)
Чисте зменшення/(збільшення) резервів за зобов'язаннями		(2 758)	(167)
Інші операційні доходи	24	2 455	941
Адміністративні та інші операційні витрати	25	(165 173)	(153 604)
Прибуток до оподаткування		11 443	9 048
Витрати з податку на прибуток	26	(2 110)	(1 266)
Прибуток за рік		9 333	7 782
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:			
СТАТТІ, ЩО БУДУТЬ РЕКЛАСИФІКОВАНІ В ПРИБУТОК ЧИ ЗБИТОК			
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж		(36)	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		(36)	-
Усього сукупного доходу за рік		9 297	-
Прибуток на акцію (грн. на акцію):			
чистий прибуток на одну просту акцію	27	18,67	15,56

Затверджено до випуску та підписано

"20" квітня 2018 року

Чернуха С.В.

☎ (044) 207-70-35

Голова Правління

Головний бухгалтер

О.В. Омельченко

Т.О. Верба

Додаток М

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за 2017 рік

(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Звіт про зміни у власному капіталі

За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року

	Примітки	Статутний капітал	Резервні та інші фонди	Резерви переоцінки	Нерозподілений прибуток	Усього
Залишок на 31 грудня 2015 року		500 000	34 634		9 435	544 069
Усього сукупного доходу		-	-	-	7 782	7 782
Прибуток за рік		-	-	-	7 782	7 782
Інший сукупний дохід		-	-	-	-	-
Покриття непокритих збитків минулих років		-	(2 006)	-	2 006	-
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів		-	572	-	(572)	-
Дивіденди	28	-	-	-	(10 869)	(10 869)
Залишок на 31 грудня 2016 року		500 000	33 200	-	7 782	540 982
Усього сукупного доходу		-	-	(36)	9 333	9 297
Прибуток за рік		-	-	-	9 333	9 333
Інший сукупний дохід		-	-	(36)	-	(36)
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів		-	389	-	(389)	-
Дивіденди	28	-	-	-	(7 393)	(7 393)
Залишок на 31 грудня 2017 року		500 000	33 589	(36)	9 333	542 886

Затверджено до випуску та підписано

"20" квітня 2018 року

Чернуха С.В.

☎ (044) 207-70-35

Голова Правління

Головний бухгалтер

О.В. Омельченко

Т.О. Верба

Додаток Н

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за 2017 рік

(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Звіт про рух грошових коштів**(за непрямим методом)**

За рік, що закінчився 31 грудня 2017 року

	2017	2016
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Прибуток/(збиток) до оподаткування	11 443	9 048
Коригування:		
Знос та амортизація	6 379	2 974
Чисте збільшення/(зменшення) резервів під знецінення активів	111 536	38 263
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	2 758	167
Амортизація дисконту/(премії)	2 231	-
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	(3 327)	-
Результат операцій з іноземною валютою	(654)	(13 703)
(Нараховані доходи)	22 152	12 179
Нараховані витрати	26 188	18 272
Чистий грошовий прибуток/(збиток) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях	178 706	67 200
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях		
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України	59 088	(1 127)
Чисте (збільшення)/зменшення коштів в інших банках	(705)	-
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	585 801	875 489
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	(22 689)	(7 712)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	(6 513)	(22)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків	(9)	9
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	193 317	(954 596)
Чисте збільшення/(зменшення) цінних паперів, емітованих банком	(101 706)	83 962
Чисте збільшення/(зменшення) інших залучених коштів	(369 193)	(14 447)
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	5 758	4 793
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань	5 985	-
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності до сплати податку на прибуток	527 840	53 549
Податок на прибуток, що сплачений	(1 840)	(1 266)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності	526 000	52 283
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Придбання цінних паперів у портфелі банку на продаж	(50 000)	-
Придбання основних засобів	(13 621)	(890)
Надходження від реалізації основних засобів	1 413	-
Придбання нематеріальних активів	(454)	(409)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від інвестиційної діяльності	(62 662)	(1 299)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Дивіденди, що виплачені	(7 393)	(10 869)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від фінансової діяльності	(7 393)	(10 869)
Вплив зміни курсу на грошові кошти та їх еквіваленти	1 703	13 702

Продовження Додатку Н

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»
(у тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Фінансова звітність за 2017 рік

	2017	2016
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	457 648	53 817
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	389 260	335 443
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	846 908	389 260

Затверджено до випуску та підписано

"20" квітня 2018 року

Голова Правління

О.В. Омельченко

Головний бухгалтер

Т.О. Верба

Чернуха С.В.

☎ (044) 207-70-35

Додаток П

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2016 року

(у тисячах гривень)

Звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2016 року

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	396 620	355 086
Кошти в інших банках	7	-	-
Кредити та заборгованість клієнтів	8	4 143 086	5 055 856
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток		326	47
Відстрочений податковий актив	26	123	-
Основні засоби та нематеріальні активи	10	22 511	23 901
Інші фінансові активи	11	16 859	9 904
Інші активи	12	959	937
Усього активів		4 580 484	5 445 731
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	13	9	-
Кошти клієнтів	14	3 529 618	4 466 818
Боргові цінні папери, емітовані банком	15	118 028	32 978
Інші залучені кошти	16	372 253	386 590
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	26	-	239
Відстрочені податкові зобов'язання	26	-	80
Резерви за зобов'язаннями	17	1 074	907
Інші фінансові зобов'язання	18	9 662	4 359
Інші зобов'язання	19	8 858	9 691
Усього зобов'язань		4 039 502	4 901 662
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	20	500 000	500 000
Резервни та інші фонди банку	20	33 200	34 634
Нерозподілений прибуток		7 782	9 435
Усього власного капіталу		540 982	544 069
Усього зобов'язань та власного капіталу		4 580 484	5 445 731

Затверджено до випуску та підписано

"14" квітня 2017 року

Н.Ю. Дядюра
☎ (044) 207-70-35

Голова Правління

Головний бухгалтер

О.В. Омельченко

Т.О. Верба

Додаток Р

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2016 року

(у тисячах гривень)

Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
за 2016 рік

Найменування статті	Примітки	Звітний період	Попередній період
Процентні доходи	22	538 020	600 499
Процентні витрати	22	(402 202)	(419 288)
Чистий процентний дохід		135 818	181 211
Чисте збільшення резервів під знецінення еквівалентів грошових коштів, коштів в інших банках та кредитів клієнтів		(37 147)	(65 338)
Чистий процентний дохід після створення резерву під знецінення кредитів та коштів в інших банках		98 671	115 873
Комісійні доходи	23	54 986	36 268
Комісійні витрати	23	(7 065)	(5 667)
Результат від операцій з цінними паперами в торговому портфелі банку		-	254
Результат від торговельних операцій з похідними фінансовими інструментами		(10 310)	10 899
Результат від операцій з іноземною валютою		8 699	56 719
Результат від переоцінки іноземної валюти		17 824	(66 961)
Чисте збільшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів		(927)	(13)
Чисте збільшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж		-	-
Чисте зменшення/(збільшення) резервів за зобов'язаннями		(167)	477
Інші операційні доходи	24	941	4 243

Інші операційні доходи	24	941	4 243
Адміністративні та інші операційні витрати	25	(153 604)	(137 562)
Прибуток до оподаткування		9 048	14 530
Витрати з податку на прибуток	26	(1 266)	(3 089)
Прибуток за рік		7 782	11 441
Інший сукупний дохід		-	-
Усього сукупного доходу за рік		7 782	11 441
Прибуток на акцію (грн. на акцію):	28		
чистий прибуток на одну просту акцію		15,56	22,88

Затверджено до випуску та підписано

"14 " квітня 2017 року

Н.Ю. Дядюра
☎ (044) 207-70-35

Голова Правління

Головний бухгалтер

О.В. Омельченко

Т.О. Верба

Додаток С

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2016 року

(у тисячах гривень)

Звіт про зміни у власному капіталі за
2016 рік

Найменування статті	Примітки	Статутний капітал	Резерви та інші фонди	Нерозподілений прибуток	Усього
Залишок на 31 грудня 2014 року		500 000	34 511	450	534 961
Усього сукупного доходу		-	-	11 441	11 441
Прибуток за рік		-	-	11 441	11 441
Інший сукупний дохід		-	-	-	-
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів		-	123	(123)	-
Дивіденди	28	-	-	(2 333)	(2 333)
Залишок на 31 грудня 2015 року		500 000	34 634	9 435	544 069
Усього сукупного доходу		-	-	-	-
Прибуток за рік		-	-	7 782	7 782
Інший сукупний дохід		-	-	-	-
Покриття непокритих збитків минулих років		-	(2 006)	2 006	-
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів		-	572	(572)	-
Дивіденди	28	-	-	(10 869)	(10 869)
Залишок на 31 грудня 2016 року		500 000	33 200	7 782	540 982

Затверджено до випуску та підписано

"14 " квітня 2017 року

Голова Правління

О.В. Омельченко

Н.Ю. Дядюра

☎ (044) 207-70-35

Головний бухгалтер

Т.О. Верба

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»
Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2016 року
(у тисячах гривень)

**Звіт про рух грошових коштів за непрямим методом
за 2016 рік**

Найменування статті	Звітний період	Попередній період
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Прибуток/(збиток) до оподаткування	9 048	14 530
Коригування:		
Знос та амортизація	2 974	3 121
Чисте збільшення/(зменшення) резервів під знецінення активів	38 263	64 899
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	-	-
Результат операцій з іноземною валютою	(13 703)	(46 698)
(Нараховані доходи)	12 179	(12 361)
Нараховані витрати	18 272	(14 747)
Чистий грошовий прибуток/(збиток) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях	67 033	8 744
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях		
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України	(1 127)	6 276
Чисте (збільшення)/зменшення коштів в інших банках	-	-
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	875 489	(1 523 152)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	(7 712)	99 967
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	(22)	(55)
Чисте збільшення/(зменшення) фінансових зобов'язань, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	-	-
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків	9	(44 289)
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	(954 596)	1 099 488
Чисте збільшення/(зменшення) цінних паперів, емітованих банком	83 962	32 528
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	167	-
Чисте збільшення/(зменшення) інших залучених коштів	(14 447)	204 272
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	4 793	(13)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності до сплати податку на прибуток	53 549	(116 234)
Податок на прибуток, що сплачений	(1 266)	(1 330)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від операційної діяльності	52 283	(117 564)
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Придбання основних засобів	(890)	(2 197)
Надходження від реалізації основних засобів	-	-
Придбання нематеріальних активів	(409)	(974)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від інвестиційної діяльності	(1 299)	(3 171)

Продовження Додатку Т

ПАТ «БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2016 року
(у тисячах гривень)Звіт про рух грошових коштів за непрямим методом
за 2016 рік (продовження)

Найменування статті	Звітний період	Попередній період
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Дивіденди, що виплачені	(10 869)	(2 333)
Чисті грошові кошти, що отримані/ (використані) від фінансової діяльності	(10 869)	(2 333)
Вплив зміни курсу на грошові кошти та їх еквіваленти	13 702	45 923
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів	53 817	(77 145)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду	335 443	412 588
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	389 260	335 443

Затверджено до випуску та підписано

"14" квітня 2017 року

Голова Правління

О.В. Омельченко

Н.Ю. Дядюра
☎ (044) 207-70-35

Головний бухгалтер

Т.О. Верба

